SỐ THỨ 1502 NGÀY THỨ HAI 20 MARS 1922 NĂM THỨ MƯỜI

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 14

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ: 0$02

HANOI

	Một năm.	Sáu tháng.	Ba tháng.	Một tháng.
Cả lãng và các công-sở	6$00	3.00	1.50	0.50
	6$50	3.50	1.75	0.60
	6$80	3.20	1.60	0.55
	6$80	3.20	1.60	0.55
	6$60	3.30	1.65	0.60
	9$00	4.50	2.25	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: T. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur-gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique:
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.

1re page	*Une seule insertion*	0$30 le c/m
	Par contrat annuel	
	Par centimètre et par insertion	0$18 le c/m
	Réclame dans la 1re page	2$ la ligne
	Annonces judiciaires et légales	1$50 le c/m

On traite à forfait pour les contrats importants.

Tại làm sao mà nông-nghiệp ta không chấn-hưng được?

Cái vấn-đề chấn hưng nông nghiệp quả là cái vấn đề khẩn yếu nhất ở nước ta bây giờ. Ta tính khoáng-trương công-nghệ, song còn phải đợi kỹ-thuật tinh, máy móc thạo, mà dù kỹ-thuật có tinh, máy móc có thạo cũng cần phải có nguyên-liệu nhiều. Ta tính mở mang thương-nghiệp, song còn phải đợi giao thông rộng, kinh-nghiệm thường, mà dù giao-thông có rộng, kinh nghiệm có thường cũng cần phải có tư-bản lớn. Nguyên-liệu bởi đâu mà nhiều, tư bản bởi đâu mà lớn? Cũng chỉ trông về những đồ nông-sản của ta; nếu nông-nghiệp mà không chấn-hưng, thì nông-sản mong gì tăng tiến. Mấy năm nay trên Chánh phủ, dưới quốc-dân, đều đã chú-ý về cái vấn-đề chấn-hưng nông-nghiệp; nào cuộc đấu xảo canh nông, nào ban hội-đồng canh-nông, nào nhà nuôi tằm, nào sở gây giống thú, phàm những công việc của Chánh-phủ dựng đặt đều cốt để xúc-tiến nông nghiệp mình cho chóng được cải lương; lại mở ra trường canh-nông cao-đẳng và trường canh-nông thực-hành để truyền bá cái trí-thức nghề nông cho mọi nơi phổ cập; những nhà ngôn-luận, những bậc kiến-thức cũng đua nhau mà cổ-động về sự khai hoang khẩn thổ, tiến chúng cải-lương. Vậy mà nói chấn-hưng nông-nghiệp thì nhiều, chứ kỳ thực nông-nghiệp đã chấn-hưng được mấy; đất mới khai khẩn mười phần chưa được một hai, mà những chỗ khai khẩn rồi cũng có nhiều chỗ không thành hiệu; còn xét đến tình hình canh-tác ở các miền thôn-ổ, nơi thì tiêu-khô, nơi thì ngập lụt, bết sương gió hại, lại hoàng-trùng ăn, gạo thì thua gạo Diễn điện Xiêm-la, mía thì thua mía Gia va (Java) Nam-mỹ, tằm thì không tốt tơ bằng tằm Nhật, đại thì không lớn hột bằng đậu Tàu, chưa thấy cái cơ gì là có tiến bộ cả.

Bởi làm sao thế? Trước khi đáp câu hỏi ấy thì phải xét thế nào là chấn-hưng nông nghiệp đã. Mà người chủ-động trong sự chấn hưng nông-nghiệp ấy là ai?

Chấn-hưng nông-nghiệp bất ngoại có hai phương pháp như sau này: 1° cái phương-pháp thuộc về cách canh-tác, như hạn lạo làm thế nào mà dự phòng, hoàng-trùng làm thế nào mà trừ trị, nông chúng làm thế nào mà lựa cho được thật tốt, điền-khí làm thế nào mà dùng cho được thật tinh, thổ chất, sao cho được thích nghi, phân bón sao cho được đúng phép, phàm những cách làm cho lợi sản khỏi hao hại mà càng ngày lại càng được phong-dụ hơn lên là thuộc về cái phương-pháp ấy cả. 2° Cái phương-pháp thuộc về đường kinh-tế, như tư-bản làm thế nào cho khỏi thiếu-thốn, nhân-công làm thế nào cho khỏi hư-hao, vật-liệu mua thế nào cho khỏi phải giá cao, nông sản bán thế nào cho khỏi bị giá hạ, phàm những cách làm cho sự kinh tế của các nhà nông được dư dụ mà khỏi thiệt thòi để có sức mà mở-mang đất ruộng thêm hoặc dùng về việc cải-lương tiến-chúng cho nghề nông của mình là thuộc về phương-pháp ấy cả.

Ấy sự chấn-hưng nông-nghiệp là thế. Nay ở trong nước ta thì cái hạng người chủ động trong sự chấn-hưng nông-nghiệp ấy là ai? Không phải cái hạng người lưng cao khô đen, cày mưa cuốc gió ở trong khắp các vùng đồng chua nước đục kia ru? Cái hạng người ấy ở nước ta mười người dễ chín người không biết chữ nhất là một. cái trí thức ngu-muội còn chưa thoát khỏi cái thời đại hỗn-mang; hạn lạo hoàng trùng, trời bảo sao chịu vậy, còn biết cách gì mà phòng ngừa; nông-chúng điền khí trước thế nào làm theo, còn biết làm sao mà sửa đổi; cứ giống thì giống, biết thế nào là đất chặt, đất thưa, đất chua, đất mặn; nói bón hay bón, biết thế nào là chất thán, chất dưỡng, chất đạm, chất lân; coi cái sở Canh nông thí nghiệm của nhà nước lập ra tự bao giờ đến giờ mà còn có nhiều người chưa được nghe cái tên ấy bao giờ, như thế thì còn nói gì chấn-hưng nông nghiệp được! Gia dĩ cái trình-độ sinh-hoạt của hạng người ấy lại hãm vào cái cảnh-ngộ rất cùng-quẫn nghèo hèn, bán gì cũng phải bán hớ, mua gì cũng phải mua cao, tư-bản toàn đi vay, một vốn trả thành bốn lãi, nhân-công không khéo dụng, có làm mà chẳng có ăn; coi ở các làng nhà quê, cứ có hột lúa đem về đến nhà đã phải bán rốc-rác đem nộp cho chủ nợ hết, rồi từ đấy lại ăn vay dần cho tới mùa sau, như thế thì còn lấy gì mà chấn hưng nông-nghiệp được!

Than ôi! Cái trí-thức của nông-dân mình thấp kém như thế, cái sinh hoạt của nông dân mình khốn khổ như thế, thì kinh-tế mong gì sung túc, canh-tác mong gì cải-lương, mà thực-hành được cái phương-pháp chấn-hưng nông-nghiệp. Cái vấn-đề khẩn-yếu nhất trong nước mà phó mặc cho một hạng người ngu dốt bần hàn, trách nào nói chấn-hưng nông-nghiệp hoài mà nông nghiệp hủ-bại vẫn hoàn hủ-bại.

Mong rằng những người có trí-thức, có tài-lực trong xã-hội nhiều người chịu hiến thân nơi điền giã mà nhận cái chức-vụ xướng-xuất cho dân em; hoặc lập nên nông-hội, hoặc giảng-diễn nông-học, để giúp nông-dân ta về đường trí-thức; hoặc đứng ra những cơ-quan công đồng mãi hóa, cộng đồng đoái mại hóa, trù cấp tư-bản, phân-phối nhân-công để giúp nông-dân ta về đường kinh-tế, thì cái vấn-đề chấn-hưng nông-nghiệp họa may mới có phần giải-quyết xong.

T

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 16 Mars 1922

Việc nhà Thực-nghiệp ngân-hàng

Có chỉ-dụ quan Giám-quốc bắt M. Philippe-Berthelot phải tại ngoại trong mười năm, nhưng vẫn được giữ nguyên chức đại-sứ và quyền lợi về lương hưu bổng, mười năm nữa mới đến hạn tuổi về hưu.

Nước Ai-cập được độc lập

Le Caire. — Có chỉ dụ của quốc vương tuyên bố việc Ai-lập được độc-lập.

Paris, ngày 17 Mars 1922

Nước Đức nộp tiền tuần thứ bảy

Nước Đức đã nộp tiền trong tuần thứ bảy là 31 triệu mã-khắc (marks) bằng vàng.

Tại Đông-phi-châu

Tại Đông-phi-châu quân lính bắn vào dân bản xứ vì bộ lạc Kikuyus đòi phóng thích các tội-nhân và không chịu giải tán. Chết mất hai mươi người và bị thương ba mươi người.

Paris ngày 18 Mars 1922

Thêm tàu cho Đông pháp

Hai chiếc tàu là *Moqueuse* và *Malicieuse* nay mai sẽ biệt Bizerte để sang Đông-pháp.

Tin Bombay

Ghandi là người khởi xướng việc [illegible] Ấn-độ phải có [illegible] có.

Tại Nhà-điền

Theo tờ yêu cầu của nước Pháp tại Washington thì người Hi-lạp đã được lệnh từ nay không được khám các tàu Pháp nữa.

Nam-Bắc một nhà

Các phái viên Bắc-kỳ tại Nam-kỳ.

Trưa ngày 13 Mars chiếc tàu *Armand-Béhic* ở Haiphong đã vào đến Saigon. Có 5 ông phái viên Bắc-kỳ là ông Phạm-Quỳnh quản-lý báo *Nam-phong*; ông Nguyễn-văn-Vĩnh, chủ-nhiệm báo *Trung-Bắc tân-văn*; ông Vi-văn-Định, tuần-phủ Cao bằng; ông Trần lưu-Vị, tri huyện Phong doanh (Nam-định) và ông Nguyễn-bảo-Nghi, giáo-thọ đều đi chuyến tàu này để sang Marseille dự xem cuộc đấu xảo.

Ông Nguyễn-chánh-Sắt, là chủ nhiệm báo *Nông-cổ mín đàm*, hay được tin ấy, liền viết thư mời nhóm các bạn đồng-nghiệp trong báo-giới Nam kỳ và các thân-hào ở Kinh thành Saigon và Chợ lớn, hiệp nhau một ý hoan nghênh các phái-viên Bắc-kỳ. để tỏ tình hiền lạo Nam Bắc một nhà.

Đêm 5/ M. André Thận lại mời hết các phái-viên Bắc-kỳ, hiệp với thân-hào và báo giới Nam-kỳ vào xem hát xiếc của ông, coi thế các ngài đến tỏ ý vui mừng và đoàn quyết cho rằng nghề nghệ-thuật của đồng bào ta ngày nay đã có cơ tấn phát.

Chiều hôm sau là ngày 14 Mars các nhà soạn báo và các nhà thân-hào Saigon hiệp nhau thiết một tiệc trà là long trọng tại nhà hàng « *Palace hôtel* » để tiếp-thân các Phái-viên Bắc-kỳ.

Những ông có mặt là:

Bắc-kỳ: ông Phạm-Quỳnh, ông Nguyễn-Vĩnh, ông Vi-văn-Định, ông Trần lưu-Vị và ông Nguyễn-bảo-Nghi.

Nam-kỳ: ông Nguyễn phú-Khai, chủ-nhiệm báo « *Tribune Indigène* »; ông Huỳnh-văn-Chính, biệt hiệu là Do, chủ-bút báo « *Tribune Indigène* »; ông Văn-iht-hội chủ-bút báo « *Echo Annamite* »; ông Nguyễn-kim-Định, Hội-đồng thành-phố, chủ-nhiệm « *Công luận-báo* »; ông Lê-hoàng-Mưu và ông Nguyễn-tử-Thức, chủ-bút « *Lục-tỉnh-tân-văn* »; ông Nguyễn văn-Thượng, chủ-nhiệm và ông Lê Đức chủ-bút « *Nam-kỳ kinh tế-báo* »; ông Nguyễn chánh Sắt, chủ-nhiệm « *Nông-cổ-mín-đàm* »; ông Trương-văn-Bền. Hội-đồng quản-hạt; ông Lương-văn-Mỹ quan Bác-vật; ông Trần-quang-Nghiêm, cựu Trưởng tòa Thương-nghiệp-chủ; ông Nguyễn-tấn-Sử. Bác-phủ-sử; ông Hồ văn-Lang cựu quản lý « *Thời-báo* »; ông André Thận chủ bút xiếc; ông Ng.-hữu-Sanh và ông Trương-văn-Công Thương nghiệp-chủ.

Bảy giờ rưỡi, chủ-khách đều ngồi vào tiệc, khi ẩm-thực, lúc chuyện trò, ý hiệp tâm đầu, rất nên vui vẻ.

Khi gần mãn tiệc lúc dùng rượu champagne, ông Nguyễn-phú-Khai liền đứng dậy đọng lời phong-nhã, tỏ tình thân-ái Nam Bắc một nhà, ông Ng.-văn-Vĩnh cũng đáp lại vài lời rất nên đầm đìa.

Khi mãn tiệc rồi, cử tọa đều đứng lên xe hơi đạo chơi khắp chốn Kinh-thành Saigon và Chợ-lớn mặc dầu bóng cảnh xem trăng, nói nói cười cười, một đoàn con Lạc chán Hồng, rất nên thỏa-thích.

Quá một giờ khuya tàn đã sắp lấy neo, các thân-hào và các nhà soạn-báo đồng hiệp nhau đưa các Phái-viên xuống tàu; chừng ấy kẻ ở người đi tình huynh đệ chứa chan, mối cầm-hoài lai láng.

Mấy lời cảnh tỉnh hạng người « công-tử giả »

Mấy năm nay, là kể từ ngày cái phong-trào văn-minh bắt đầu tràn mạng ta, nhất thiết cái gì ở trong xã-hội đều đã đổi cả thay mới; sự thay đổi ấy chính là một cái cơ-hội rất tốt rút hay cho ta không biết chừng nào. Mà cái điều quan-trọng nhất cần phải có là nhân-vật cũng đã thấy mỗi ngày mỗi mới, thực đã làm nên một cái cảnh tượng đáng nên mừng. Nhưng không ngờ trong cái đám nhân vật mới ấy lại nảy nòi ra một phái người không những không đáng nên mừng mà lại đáng nên lo nên sợ cho xã-hội ta lắm — Vậy thì cái phái người đó là ai? Hẳn ai cũng biết rằng đó là một phái thiếu-niên ngỗ-bộn bai chữ vẫn-minh mà làm nên cái bại cho xã-hội, tức là hạng người « công-tử » mà là « công-tử giả » vậy. Ô! hai chữ « công-tử » vốn là cái huy-hiệu của các con nhà dòng sang, mà nay lại làm một cái dấu riêng cho hạng người đó, thành ra một cái ác danh khiến cho gì nấy nghe đến đều muốn thóa-mạ muốn xua đuổi ra ngoài vòng nhân-loại, nghĩ thực tiếc thay!

Hạng người này rút lấm-thường, lẽ không thông nói, nhưng cứ xem cái sự bành-trướng của chúng, thực đã ngầm ngầm có nhiều cái nguy-cơ, phong-hóa xã-hội vì chúng mà đổi hại, sinh-kế quốc dân vì chúng mà sút thua, chúng không có học-thức, không có nghề-nghiệp, chỉ ăn tàn phá hại quấy bới bỏi nhọ, làm hư một trăm sự mọ gớm ghê. Lại có một điều lệ hại hơn nữa là cái mầm hại đó nay đã man-diên ra khắp mọi nơi không khác gì một thứ vi-trùng sinh nở ra một cách nhanh chóng lẹ thường, mà nhất là ở các nơi phiền-hoa đô-hội lại chiếm một số khá đông, bằng ngày chúng đã diễn ra biết bao nhiêu cái hiện-tượng, người thức giả thường trông thấy mà phải đau lòng. Vì vậy ta không thể cho là lắm-thường mà không chỉ nghị đến được; nhân tiện xin có mấy lời cảnh-tỉnh những con người đó mau mau hồi đầu mà tu tỉnh lấy thân mình, hãi nên nhớ rằng cái thân ta nay đó thế nào là có quan hệ cho xã hội ta lắm đấy.

Kỳ-giả sở dĩ nói ra đây, không phải có lòng hai xích nhọc những kẻ hiểm thù nhau đâu, thực là vì một tấm nhiệt-thành yêu thương người đồng-loại, điều hay nên bảo, điều dở nên răn, muốn cho nhau nên một hạng người có ích, để cùng nhau theo đuổi cái mục-đích vẫn minh chính đáng kia đó mà thôi. Nay, ai nấy thử nghĩ xem, cũng là một phần-tử trong 20 triệu đồng-bào, cùng nòi Hồng giống Lạc, cũng con Rồng cháu Tiên, cái khi thiêng liêng của đất nước, đã lưu truyền nàng đúc mà sinh ra ta đây thì nỡ nào ta lại tự khi mà cam làm cái thân hèn mạt cho đời chê cười, thế được ru? Và chẳng cái thiếu-niên ta cái [illegible] đã [illegible] sự hay đẹp ta, cái tiền-đồ của xã-hội sau này đều trông cậy ở lũ thiếu-niên ta cả, thì lẽ nào lại chịu để bự thân hoài đời như thế được ru? Nếu các người quả có lòng muốn làm nhân vật mới ở trong cái vận hội mới này thì phải nên xét mình làm sao mới được.

Phải nhận rõ cái văn-minh chính-đáng — Đương cái lúc bao điều ánh sáng văn-minh mới chiếu đến, các người vì trót đem cái lòng nông nổi cái trí hẹp hòi, hám mộ về đường vật chất quá, nên bắt chước người chẳng thấy hay mà chỉ thấy dở. Vậy phải nên biết rõ cái văn-minh chính đáng là cốt phải về đường tinh-thần, mà ta phải có công suy xét mới mong nhận thức được, chớ không phải chỉ mô-phỏng cái ngọ ở bề ngoài mà đã tự cho là hay là giỏi được.

Phải có học-thực. — Cái cớ làm cho ta ngộ nhận văn minh mà sinh ra [illegible] sự học hời hợt không sâu xa lắm, ấy mà chỉ vì ta không có học, học đã không có thì trí bỏ đâu mà mở, tài bồi đâu mà nên, tự đưa thân vào cái địa-vị đón hèn mà vẫn cho là vinh là sướng; để chẳng có điều chi là bắt-kịch cho thân mình, thì còn làm sao mà bắt cho xã-hội được. Vậy phải đem cái thời giờ quí báu trong lúc thiếu-niên này mà chuyên tâm trí ý vào sự học; sự học có mở mang thì ta mới có đủ tư-cách mà chen chân bên gót cùng người trên con đường văn-minh rực rỡ kia. Ấy là một điều quan hệ nhất cho người đời nay không thể thiếu được.

Phải có nghệ-nghiệp. — Bấy lâu xã hội vẫn yêu trí cho hạng người « công-tử giả » là vô nghệ-nghiệp, chỉ phần-lợi mà không sinh lợi được chút nào, thực là một cái hại rất lớn. Vậy phải nên ra tâm ra sức mà theo đuổi trên con đường sinh-hoạt cạnh-tranh, muốn cho được theo đuổi thì trong tay phải có một nghệ-nghiệp làm then chốt sinh nhai cho mình, mà tức cũng làm cái then chốt kinh-tế cho xã-hội. Bất cứ là nghề nông, nghề công, nghề thương cũng đều là cái mối làm nên giàu thịnh cả; nếu mình có biết nghệ nghiệp tức là mình biết nghĩa-vụ của mình vậy.

Những điều vừa kể trên đó, đều là cái yếu điểm của các bậc thiếu-niên ta ngày nay. Ai có đủ được được những cái đó thì đối với xã-hội sẽ có một cái giá-trị tối đẹp rất hoàn toàn; hằng không có được một điều gì mà chỉ là cái thân-thù một cho đời thì sẽ phải chịu cái ác-danh rất xấu xa hèn hạ là hạng người « công-tử giả » này vậy.

Ôi! Sâu mọt là giống độc hại, người ta cũng có cách trừ tiệt được, nếu chỉ là người sâu mọt mà ở vào cái trường *ưu thắng liệt bại* bây giờ thì sẽ có ngày phải đào thải. Ta mong rằng: trong đám nhân vật mới sẽ xuất sản ra những bậc thiếu-niên anh-tuấn, mà cái hạng người « công tử giả » này không bao giờ còn xuất hiện nữa.

N. T. C.

Cuộc du lịch Tân-gia-ba (1)

(*Tiếp theo*)

Gió mất giăng trong, mấy chèo ngang ngửa, bơi thuyền vào tới bờ thì vừa đúng giờ ăn; đi rảo về tàu, vừa lên cầu thì gặp ngay một người bạn cũ lại là người Ấn-độ trước có buôn bán tại Nam-kỳ đón rủ đi chơi ăn cơm trên phố. Người rày nói tiếng ta khá lắm và chỉ chuyện nghề bán vải Hòm lấy đi ăn cơm ở một hàng người Anh mở, ăn rồi thì lại đưa đi chơi hết nhà quen, toàn là quan viên bản vải và đồi bạc, chứ bọn Sét-ty thì không thấy mấy. Hỏi ra thì cũng có [illegible] nó không có hột mà [illegible] bọn Ấn-độ lại [illegible] những người buôn bán rồi lấy chất lời mà thôi. Người Ấn độ này nói chuyện thì ra như thường, mẹt và gàn ở ta bên nước họ ưa dùng lắm và lò mò hỏi nhau họ gọi là gì thì cũng theo tiếng ta mà thôi: Thường mẹt [illegible] gạo.

Đi mãi tới nửa đêm mới về đi ngủ. Sáng hôm sau, ky-già dậy sớm lắm, đi xe đạp một thôi dài tới những nơi người ta mở trại và của bể; xe-điện đi ngót ngót giờ mới tới.

Nhân rảnh ngồi chơi xe điện thì hỏi-thưởng ngay lại xe điện Hà-thành, một chuyến xe đi sớm thật đông người mà xem cách bọn so-vơ ở đây có phép tắc làm sao, chứ có lối lăng như bọn ở ta ngày hôm xăng và bắt nạt bán bà con gái. Bọn so vơ đây cũng là người Mã-lai cả, không những rằng đi đông đủ lại có phép và ăn nói hòa nhã, biết trọng khách đi xe. Mà phải chính là ở những món tiền thu nhỏ của khách bộ hành về chỉ công cho hãng ấy, thế thì cái lương mình chẳng là ở tài ai trọng người đi xe cả. Kinh trọng và ăn ở có phép là phải lắm!

Thoáng đã lối bo bổ là mới thuyền cả đặn lúc bấy giờ tôi tưởng đã sớm mà ra muộn những thuyền cả ra khơi từ canh năm và những thuyền đi lận mới trai đang kéo buồm cả về đó. Những trai mỏ vẻ coi lớn lắm và nghe họ nói chuyện thì ra cũng là một việc làm khó, vì những trai đó giá có giấy lễ bám vào đã rất chật. Khi đem lên cũng có nhiều con cá nọc. Ngoài thì đang được nhiều việc làm: như ở in thì để làm đồ cần và ở đây thì những nhà chế tạo các thứ các áo trong nhân mà mua, nên giá trai cứ mỗi ngày một lên. Kỳ

(1) Xem số báo ngày 17 Mars.

MỚI XUẤT BẢN

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ

(*Lịch sử tiểu-thuyết nước Pháp*)

Soạn-giả: ALEXANDRE DUMAS

Dịch giả: NGUYỄN-VĂN-VĨNH

Mỗi tập 0$15 — Toàn bộ 24 tập, dày bằng ba quyển « *Thuyền-tình bể ái* ». Giá bán 3$00

Tiền cước gửi là 0$35

Mua mau kẻo hết!

giả cứ đứng xem cho tới khi các thuyền kéo buồm đi hết xa xa rồi mới về. Khi đó cứ lũng thũng đi chân không, đường cái đường con đi hết cho hết, tuy chẳng biết đường song cứ ngóng lối đi liều. Mặt trời gần đứng bóng, muốn tìm lối đi về, chẳng biết hỏi ai. Sau mới gặp một người lính cảnh-sát ngồi ở một cái gốc cây hút thuốc, song biết nói tiếng gì cho người ta hiểu, tiếng Anh mình không biết nói đủ, tiếng Tàu họ không biết, nên mình phải lấy que vẽ xuống đất ra hình cái tàu rồi chỉ trỏ thì họ hiểu liền, bèn chỉ lối cho về bến tàu.

Linh cảnh-sát xứ này không có bằng xăng chi cả.

Chỉ còn có vài hôm nữa tàu chạy về Nam-kỳ, nên muốn cố đi coi cho hết đất. Cái mục-đích là tưởng nếu có dịp tàu và trong khi tàu mình đậu lâu ở Tân-gia-ba thì sang qua chơi xem cảnh Java, song có mấy chuyến tàu Hà-lan chạy cả mất rồi. Xứ Java giàu lắm, đường xe lửa rất nhiều và cũng có nhiều thắng cảnh rất đẹp, núi hòn sơn thì khắp trong xứ đâu cũng có.

Nghỉ ở tàu quá trưa về chiều, nóng quá không chịu được, lại lên bờ đi chơi. Đi qua mấy rặng phố nghe thanh la nhức óc, thì ra ở giữa phố có mấy nhà tuồng Tàu, bọn Thượng-hải, bọn Quảng-đông, ở liền tiếp nhau. Tôi vốn có cái tính hiếu dị và ưa coi cái trò hi-kịch của mọi dân-tộc, nên cũng vào coi qua cho đỡ buồn. Xem nhà Quảng-đông trước, hôm ấy ban ngày diễn « Thất-hiền đồng-nhất gia » do một vở tuồng về gia-đình tiểu-thuyết, tuy nghe ít hiểu, song coi cái bộ lỗ lăng cũng hiểu chuyện và quần áo thì ngoạn mục lắm. Bên nhà hát Thượng-hải thì y-phục hơi khác và cách ra trò cũng khác: trong một buổi diễn thì diễn giảm ba tích mà mỗi tích chỉ có một đoạn hay và là chính bản trong chuyện mà thôi. Chẳng kể cách ra một trò hay quần áo xấu-đẹp các bản hát đều là bi-kịch hãy hài-kịch cả mà không khi nào ở ngoài vòng luân lý, nhưng tích trung, hiếu liêm, tiết chi đó.

Khi hát xong, vừa đúng 5 giờ, mà đường về bến còn xa, nên phải đi tìm hàng ăn. Khi đó đi loạc choạc lại vào một phố người Ấn-độ mà dĩ-nghề-vi-nghiệp chỉ có làm bột cà-ri mà thôi. Đi một quãng phố chỉ những hắt hơi vì bụi nghệ tán và ớt. Cách chế thứ bột cà-ri thật là bi-nghệ của người Ấn-độ mà các nước xem ra ưa dùng lắm. Đi dầu phố nghe tiếng giã ớt và nghệ thì chẳng khác khi gần tới làng Bưởi mà nghe tiếng thình thịch ngày đêm giã giấy. Khi ấy phải ghé vào một hiên Khách gần đấy ăn cơm tối thì món chính là gà nấu cà-ri ! Còn thì cũng chẳng khác ở ta mấy. Vốn ở xứ mình quen ăn cà-ri pha mấy gia nhiệu thì còn nuốt được, song ở đây vừa là gốc và lại thật thiệt, ăn vừa hăng và lại vừa cay, ăn cơm nước mắt ứa như người khóc.

Khi đó nghe nói còn có phố Chợ-đêm vui hơn cả, nên lại xem qua thì quả là vui thật. Có một phố dài độ hai nghìn thước ở giữa đường rộng, có bao lan sắt quây, hai bên thì phố, từ ngày chỉ đêm đông hơn là ngày hội chung quanh bờ hồ ở ta. Ở phố ấy ngày đêm đều đông. nhất là buổi trưa về từ chiều đi thì đông lắm. Nào hàng tạp-hóa, nào nơi ăn uống la liệt, lại có cả những trò chơi như chớp ảnh, trò mỹ-thuật, trò xiếc, không thiếu gì và chẳng khác một nơi hội chợ Nhất là đêm tối mà lên trên gác cao ở xa trông lại thì sáng rực trời mà xa nữa thì, coi chẳng khác khúc sông Ngân-hà mà có phần lại sáng hơn và coi những ngọn đèn lồng lánh còn to hợp sao. Những gió nghỉ của những người lao động thì họ tụ họp nhau cả đấy, nồng nước ăn quá cũng là hải bạc tụm nêu tôm ba từng tôm một mà có đến hàng trăm tôm. Trừ cuộc chơi này ra thì có một cái trò bơi lội-thú, là một anh ngồi ghế đầu ở giữa đọc tiêu-thuyết cổ-tích cho một lũ ngồi xôm tâm chung quanh, như thế một buổi trưa mỗi người cho giảm ba xu cũng thành một món to. Xem họ nghe sách cứ im phăng phắc thì đủ biết rằng những người này tuy ít chữ phải đi nghe mà cũng ham lắm. Những hàng nước nước cho đất hàng thì lại có vài ba người con gái bán hàng cho khách mà xem ra đến mấy trăm hàng, mỗi hàng đến giảm ba chục bán, trưa tối nào cũng kín. Có vui thật, song nào động quá, nên kỳ-giả rảo gót về nghỉ vì hôm sau tàu kéo neo về Saigon.

Nhất là ghé vào coi những nhà thư-viện của người ta thì đủ biết rằng dân hiếu học. Những nơi bày trò chơi, tiêu-khiển là để cho một bọn người khác, mà những cơi đọc sách lại để bọn khác, vì hễm tay những nhà thư-viện cũng nhiều lắm.

Ấy là cuộc du-lịch có giảm bớt hôm mà đã thấy cái kiến-thức trong mình hơi mở mang đôi chút, tuy chưa được vào bọng lịch duyệt cho lắm, song cũng được biết qua một đôi cảnh lạ cũ trần-ai.

Kỳ-giả chẳng dám sánh với những nhà văn-sĩ mà viết nên văn, song cứ thực mục sở thị viết nên một bài ký này làm kỷ-niệm với các khán quan, chẳng phải là múa mép. Dám mong sao sau này kỳ giả được du-lịch cho nhiều, để ba bốn mươi năm nữa đủ sức mà chép hết cái cuộc du lịch của mình thành pho tiểu-thuyết cho cô gia-trì. Vì du-lịch là để thí chơi, song là chơi khảo cứu cái nhân-tình cùng cảnh-vật của ngoài cho hiểu nhiều vào não-chất của mình, rồi lại đem tô cái tư-tưởng mình ra thì cái tư-tưởng ấy mới là có thực-dụng và có kết-quả

Khi tàu quay mũi ra về thì trong lòng chỉ những phân vân, ăn đói bữa mong cho mau tới nhà để lại được đi chơi nhiều bận nữa.

Lưu-Trần

(1) Người xứ ta qua lại quen gọi là Chợ-đêm phố lầy là New Bridge Road.

VĂN UYÊN

Tự thán

Say xem rất chán cái đời tôi
Gánh nợ non sông chửa đắp bồi,
Đeo đuổi công danh mà chẳng được,
Gắng theo sự nghiệp lại không rồi.
Anh em kết nghĩa tan cùng hợp,
Bằn bạn giao tình mến lại thôi.
Công nợ đo com chưa trả được,
Say xem rất chán cái đời tôi

Mạnh-thường Đình-quyên.

HÀI ĐÀM

Bi-nhân

— Này này, có hai ông *bi-nhân*.

— Sao lại hai ông bi-nhân. Trùng tên à ?

— Tôi thấy hai ông đang nói chuyện với nhau, ông nào cũng tự xưng là bi-nhân.

Cuồng-nhi.

Cuộc công-thái Đông-pháp

Tại Nam-kỳ

Số người mua trái phiếu	1.447
Số trái-phiếu đã bán..	4.106
Số tiền đã thu được...	205.300 p.
Những số thu trước...	4.102 850 p.
Cộng là.....	4.308.150 p.

Tại Bắc-kỳ

Số người mua trái phiếu	513
Số trái-phiếu đã bán...	1.280
Số tiền thu được.....	64.000 p.
Những số thu trước...	2.202.700 p.
Cộng là.....	2.266.700 p.

Tại Trung kỳ

Số người mua trái phiếu	533
Số trái-phiếu đã bán...	860
Số tiền thu được	43.000 p.
Những số thu trước.....	1.088.200 p.
Cộng là.	1.131.200 p.

Tại Cao-mên

Số người mua trái-phiếu.	658
Số trái phiếu đã bán . .	1.670
Số tiền thu được . .	63.500 p.
Những số thu trước. .	662.400 p.
Cộng là . . .	725.900 p

Tại Ai-lao

Số người mua trái phiếu..	268
Số trái phiếu đã bán.....	891
Số tiền thu được.....	19.550 p.
Những số thu trước.....	59.800
Cộng là	79.350 p.

Tại Quảng-châu-loan

Số người mua trái phiếu.	23
Số trái-phiếu đã bán . .	159
Số tiền thu được. . .	7.950p.
Những số thu trước . .	34.750p.
Cộng là	42.700p.

Tại nhà ngân-hàng Đông-Pháp ở Bangkok

Số trái phiếu đã bán.....	3
Số tiền thu được.....	150
Những số đã thu trước...	4.500p.
Cộng là.....	4.650p.

Tại nhà ngân-hàng Đông-Pháp ở Pondichéry

Số trái phiếu đã bán . .	50
Số tiền thu được. . .	2.500p

Vậy cộng cả những số ấy với số 1250p. của Quảng-đông thì được là 8.562.400p. hơn cái số nhà-nước hỏi vay là : 8.562.400 — 6.180.000 = 2.382.400 đồng.

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đổi hỏi báo-quán, thì cho biết cái số in ở tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quán ấy, để cho người làm đề tiện kiểm. Kẻo các ngài thường hay ký tên vẫn tắt, hoặc thiếu quá, không sao đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không hỏi ai mà trả lời.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 19 Mars này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0 f. 05.

Tin tàu. — Tàu *Orénoque* mang thư ở Saigon ra đã tới Haiphong ngày hôm qua chủ nhật. Các thư tín và nhật-báo đã phát tại Hanoi sáng hôm nay.

Vô-tuyến-điện. — Ngày 18 Mars sở Vô-tuyến-điện ở Bạch-mai có báo-cáo rằng vì trời mưa gió, cho nên vô-tuyến-điện ở Bordeaux ngày hôm ấy chưa nhận được.

Chức thực thụ Thống-đốc Nam-kỳ. — Báo *Impartial* ở Saigon có đăng tin quan Doucrier Cognacq sắp được thực thụ Thống-đốc như sau này :

« Một bức điện-tín riêng ở Paris có cho ta hay rằng M. Cognacq chắc sẽ được thực thụ Thống-đốc Nam-kỳ.

Vì quan Thượng-thư thuộc-địa, quan Toàn-quyền và quan nghị-viên Nam-kỳ đều đồng thanh công-nhận rằng không ai đích đáng bằng M. Cognacq để nối chức quan Le Gallen.

Về phần riêng ta thì ta lấy sự kén chọn ấy làm mừng lắm, vì quan Cognacq ở đây nhân dân tin phục lắm.

Vậy ta chỉ còn đợi điện-tín Havas rất chậm trễ mà gửi lời mừng quan thì hiến mới của bản xứ mà thôi.

Các phái-viên Nam kỳ đi quan sát đường xe lửa Trung-kỳ. — Cuộc kinh-doanh con đường hỏa xa từ Vinh đến Đồng-hà là có cái lợi cho chung cho cả Nam, Trung, Bắc Tam-kỳ. Bởi vậy mà quan Toàn-quyền Đông-pháp đã cử hai phái bộ Bắc-kỳ và Nam kỳ đi lịch duyệt để xem xét việc kinh-doanh con đường sắt ấy. Các phái-viên Bắc kỳ đã đi xem xét khoảng ấy vừa xong, đã đi đến Huế và trở về Hà-thành. Nay tiếp đến các phái-viên Nam-kỳ đã đến Huế chiều hôm thứ bảy 11 Mars, một phái-bộ kể có mấy ông đủ cả trong chánh giới, thương - giới, nông - giới, công - giới, học giới, báo giới v. v. là MM. Bùi-quang Chiêu giám đốc sở Nông-thương, Ng-v Của trị huyện chủ nhiệm báo *Lục-tỉnh tân văn* Ng-văn-Vinh, đốc phủ Sứ Ng văc-Đông, một viên hội đồng Quản-hạt, Ng-v Kiên, chủ báo *Tribune indigène* Lê-thành-Tường, chủ nhiệm báo *Echo Annamite*, Bùi-thế-Khâm, nguyên hộ-đồng Quản-hạt, Võ-hiển-Đế chủ hội Nông-nghệ liên hiệp tại Cần-thơ. Sáng hôm chủ nhật, các ông đã đến Bộ Bình thăm cụ lớn Thân đại-nhơn và xơi cơm mai tại đó. Tối hôm ấy các ông đến hầu thăm cụ Võ hiển và xơi cơm, sáng hôm thứ hai vào yết kiến quan Khâm-sứ Trung-kỳ và chiêm cảm đức Hoàng thượng tại An-định cung (Tiền-đế.) Hoàng-thượng tha cho các ông ấy lễ bái-yết. Ngài ban rằng vì các ông ấy là con cháu thần dân đức Thế tổ Cao Hoàng-đế, nên được tha lạy và thưởng trà và từ trà. Hoàng thượng ban chuyện trò cùng các ông một cách rất khoan-hòa, và ân cần châu đáo, cho nên các ông đều được thỏa lòng kính mộ đối với nghĩa tôn quân rất là đẹp lòng. Trưa ấy, quan Thượng-bình cùng quan Thượng-công đưa các ông đi cung chiêm Tôn-lăng và các nơi thắng cảnh ở Huế. Trưa ấy xơi cơm tại bộ Công, đến chiều lại xơi cơm tại đình cụ lớn Đông-các, qua sáng hôm thứ ba, các ông đã đi chuyến xe lửa sớm ra Đông hà để ra bằng Vinh. rồi lại trở về đáng bộ đi bằng xe ô-tô.

Tưởng rằng sau khi các ông đã xem xét xong việc kinh doanh con đường ấy thời cũng đã nhận được cái lợi lợi chung của Tam kỳ. Nam-Trung-Bắc đối với con đường hỏa xa ấy là thế nào và khi các ông đã trở về đến Nam-kỳ rồi lại nhớ đến phong cảnh xứ Thần-kinh mà sinh được một cái tư-tưởng về sự kinh-doanh con đường hỏa xa từ Phan rang đến Đà nẵng (Tourane) là con đường còn thiếu mà cần phải có để cho tinh thần-ái và sự công-thương của Tam-kỳ được càng ngày càng thêm đó vậy.

* *

Phủ Toàn-quyền lại tiếp được của phái-bộ Nam kỳ điện-tín sau này :

1· Quảng-ngãi, ngày 11 Mars 1922

Trong mấy ngày thứ nhất mà các phái viên chúng tôi đi du lịch bằng ô tô thì chúng tôi đã được trực tiếp với nhân dân cùng các quan chức, nhất là với quan tổng-đốc Bình-định và quan án-sát Quảng-ngãi, chúng tôi nhận ra rằng nhờ về sự cổ-động hăng-hái của các quan mà nhân dân đã hiểu cái nghĩa cuộc công thái này là thế nào. Tuy mùa màng không bao được mậc lòng, nhưng sự kết quả sau này tất là viên mãn

Nhân dân nay đã hiểu rõ những điều khó-khăn của sự vận-tải các sản-vật trong hạt rồi, vì rằng những miền thổ sản xa các bải cảng quá lắm, vậy chỉ đến ngày đường xe-lửa xong thì việc kinh-tế mới chắc hưng được. Nói tóm lại là trong cuộc du-lịch này chúng tôi xem có nhiều điều hay lắm.

2· Hà-tĩnh, ngày 15 Mars 1922.

Sáng hôm nay, quan Công-sứ Kerbrat và các quan tỉnh có đưa chúng tôi đi thăm con đường sau này sẽ đặt đường sắt. Miền này có sông Ngàn-sau chảy qua, là một tỉnh nhờ về công nghệ, vì các lâm-sản, khoáng-sản mà giàu nhất trong miền phía bắc Trung-kỳ, nhưng chỉ vì không có cách vận tải mà khó nỗi khoáng trương đặng. Một chiếc thuyền trong sông Ngàn-sơn trong tải không quá cái số 1500 cân, như vậy thì không làm sao mà vận-tải được nhiều, tại nào mà công việc chẳng đình-trệ lại.

Trong các thung lũng này có một cái đồn-điền lớn của M. Bùi-huy Tín và lại có mấy cái mỏ gần áp mặt đất. Bắt đầu đồ được 92 kilomètres rồi, chỉ còn việc đặt đường sắt với cầu cống mà thôi. Việc thăm-khoán làm nhà la-ga với lãnh-trung bán các đóng gỗ đặt đường thì nay mai sắp khởi sự. Dân tỉnh này hơn 600.000 người, chắc là khi có đường sắt thì sẽ được phong-phú hơn nhiều.

Chúng tôi có vào bệ kiến. Hoàng-thượng thấy dân Nam-kỳ sốt sắng đến cuộc công-thái này là việc lợi nhất cho dân Trung-kỳ thì Ngài lấy làm ngợi khen lắm. Chiều nay chúng tôi sẽ đi thăm lăng Hương-sơn.

3· Vinh ngày 16 Mars 1922

Quan Công-sứ Kerbrat và các quan tỉnh Hà-tĩnh đưa chúng tôi đi xem lăng Hương-sơn cũng song hàng với lăng Hương-khê, song là nơi giàu có hơn và đông đúc hơn. Đường thiết lộ sau này cách đường quan lộ là 15 ki-lô-mét.

Ở miền này có nhiều đồn điền tây lắm, khi đường xe lửa đặt xong thì những sản vật ở đó tất là lợi nhiều.

Dân Trung-kỳ lấy việc quan-sát của các phái-viên Nam-kỳ làm một sự tỏ lòng nhiệt thành của người Nam đối với việc thật đường sắt ở Vinh Đồng-hà lắm. Ngày mai phái-bộ lại trở về Huế.

Tại Vân-nam — Báo *Avenir du Tonkin* có đăng điện-báo ngày 16 Mars như sau này :

Các quan ở Hokeou (Hồ-khẩu) đã phải thoái lui. Quân lính của Đô-đốc Đường-kế-Nghiêu đã vào đóng tỉnh đêm hôm qua mà không phải bắn một tiếng súng nào.

Nhân dân phần nhiều xuống ẩn tại Lao-kay nhưng sáng hôm nay lại về Hokeou, đọc những giấy dụ yên của Đô-đốc cho yết ở các trường.

Quan đầu bụi Hokeou đến xin quan lãnh-sự Pháp bảo-hộ cho. Hiện tại thì vẫn yên ổn. Mong rằng không có việc gì rối loạn tại nơi bờ cõi của ta.

Quan quyền tổng đốc Vân-nam sáng hôm nay đã đem quân tiếp ứng về phía Y-lèang để theo Nguyễn-soái Cố.

Việc vệ-phòng trong tỉnh thì giao cho quân vân.

BÁN một cái xe auto hiệu « *MOBILETTE* », **1/4 H.P.**, hai chỗ ngồi. Xe còn mới nguyên, máy thật tốt, 15p mới. Xúc xe chạy nội 80 km. một giờ.

Ai muốn mua xin viết thư cho : **M. Máhonas, Receveur des Douanes à Sontay.** 823

Cất đám cụ bà Phó-bảng Tam-sơn. — Ngày hôm qua, hồi ba giờ chiều, đã cất đám cụ-bà Phó-bảng Tam-sơn, là nội tướng cụ Phó-bảng Nguyễn-thiện-Kế, nguyên tri-huyện, Bắc-kỳ nghỉ-viện và là nhạc-mẫu ông Nguyễn-văn-Luận, bán-báo quản-lý au tăng tại ganh đồng tăng Tam-sơn (phủ Từ-sơn).

Năm nay cụ hưởng-thọ 60 tuổi. (Trong số báo ngày thứ bảy nói 56 tuổi là lầm).

Đám tang rất trọng thể, người đi đưa đông lắm. Ngày hôm qua nhằm ngày chủ-nhật nên bà con quen thuộc ở Hà-thành ta về đưa đám cũng khá đông.

Nhân dịp đau đớn này, bản-quán có lời kính viếng cụ và chia buồn với quí quyến một lần nữa.

Trường Trương-minh-Sanh. — Hết tháng này, trường Trương-minh-Sanh sẽ mở thêm lớp học tối, dạy các cậu học-sinh tập bằng Sơ-học tốt-nghiệp (certificat d'études primaires) giá học mỗi tháng là 2 p.

Ai muốn xin vào, nên viết đơn gửi lại trường ngay từ giờ kẻo hết chỗ.

Trương-minh-Sanh lai cảo.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Nº 46

TRÀ-HOA-NỮ

(*La Dame aux Camélias*)

Trước-giả : ALEXANDRE DUMAS fils

Dịch-giả : Nguyễn-Bá

Nàng trông thấy tờ giấy ấy và nghe thấy lời tôi nói thì nước mắt nàng càng tuôn ra lắm lắm, làm cho tôi phải gọi con *Na-ninh* ; tôi với nó sợ nàng lại bị đau gan-ốt, mới đem đặt nàng nằm. Tôi nghiệp ! nàng chỉ khóc mà không nói ra hơi một tiếng, nhưng nàng vẫn cầm hai tay tôi mà hôn đi hôn lại mãi. Tôi hỏi con *Na-ninh* xem trong lúc tôi đi vắng, nàng có nhận được phong thư nào, hoặc có tiếp ai, mà sinh ra thân-hình như thế; nhưng *Na-ninh* trả lời rằng không có ai đến mà cũng không có thư từ gì cả. Tuy vậy từ hôm trước hắn có chuyện gì đáng lo buồn, *Các-nương* vẫn giấu tôi. Đến buổi chiều, xem ý nàng để ngoài lòng hơn một chút, nàng bảo tôi ngồi dưới chân giường mà nhắc đi nhắc lại mãi rằng nàng mệt dạ yêu tôi. Rồi nàng mỉm cười với tôi, nhưng cười là cười gượng, vì nước mắt chẻ mờ cả mắt, nàng không thể cầm lại được. Tôi thấy hết cách để làm cho nàng thú thật với tôi vì đâu mà sầu thảm như vậy, nhưng nàng cứ khăng khăng không nói với tôi những lẽ vu-vơ tôi đã vừa nói đó. Sau nàng chợp ngủ trên lòng tôi, nhưng cái ngủ đó chỉ làm cho thân thể lan mất chớ không ngơi-nghỉ được chút nào. Chốc chốc nàng lại kêu lên một tiếng, giật mình thình dậy. Nàng đã biết chắc rằng tôi vẫn ngồi bên, nàng mới bắt tôi thề rằng bao giờ cũng vẫn yêu nàng. Tôi thấy cái sự sầu thảm nàng cứ từng lúc đó kéo dài mãi đến sáng hôm sau thật tôi không hiểu vì đâu. Rồi *Các-nương* mệt mỏi thiu thiu ngủ, để hai đêm nàng chưa ngủ được chút nào. Nàng ngủ gà như vậy chẳng được bao lâu. Đến 11 giờ, *Các-nương* tỉnh dậy. Nàng thấy tôi đã dậy rồi thì nhìn quanh mình mà hỏi to rằng :

— Mình đã đi dấy ư ?

Tôi mới cầm lấy hai tay nàng mà rằng :

— Không, nhưng tôi muốn để yên cho mình ngủ. Bây giờ còn sớm lắm.

— Bao giờ mình về *Ba-lê* ?

— Đến bốn giờ.

— Sớm thế ư ? Từ giờ đến đó mình ở đây với tôi, mình nhé !

— Hẳn chớ, xưa nay tôi chẳng thế hay sao?

— Sung sướng chưa !

Nàng lại nói, ra dáng nghĩ tận đâu đâu :

— Ta đi ăn bữa sáng chớ ?

— Tùy ý mình.

— Thế rồi mình bỏ tôi mãi cho đến lúc mình đi ?

— Ừ, rồi tôi về rõ sớm.

Nàng giương mắt ngơ-ngác nhìn tôi mà rằng :

— Mình sẽ về à ?

— Hẳn chớ.

— Ừ phải, chiều hôm nay, mình lại về, còn tối, tối chớ mình như mọi khi, rồi mình sẽ yên tôi, rồi đói ta lại được sung sướng như từ lúc mới biết nhau đến giờ.

Bấy nhiêu lời nàng nói có giọng ngập ngừng, dường như giấu giếm một điều gì đau đớn vô cùng, làm cho tôi mỗi lúc lại sợ *Các-nương* đâm hoảng. Tôi mới nói với nàng rằng :

— Mình này, mình mệt lắm đấy, tôi không thể để mình thế này mà đi được. Để tôi viết thơ cho thầy tôi đừng chờ tôi nữa.

Nàng vội-vàng nói to rằng :

— Không, không, mình đừng làm thế. Thầy mình lại đổ tội cho tôi rằng thầy muốn gặp mình, tôi lại giữ không để mình đi. Không, không, mình phải đi, phải đi mới được ! Và lại tôi không mệt, tôi khỏe mạnh lắm. Đó là tôi nằm mê thấy việc chẳng ra gì, bây giờ tôi cũng chưa thật tỉnh.

Từ đó *Các-nương* cố làm ra bộ vui vẻ hơn, nàng không khóc nữa Khi đến giờ tôi phải ra đi, tôi hôn nàng và hỏi nàng có muốn tiễn tôi ra xe lửa hay chăng. Tôi mong rằng nàng đi chơi như thế thì khuây giải được nhiều, và khi trời trong sạch sẽ bổ-ích cho nàng. Tôi muốn nhất là được gần nàng chút nào hay chút ấy. Nàng thuận đưa tôi ra xe lửa, nàng lấy áo tơi rồi cùng con *Na-ninh* đi theo tôi, để khỏi phải quay lại một mình. Tôi toan khuyên đi đến hai mươi lượt. Nhưng tôi mong về chóng và sợ lại làm mất lòng cha tôi lắm, nên cũng hơi vững dạ mà bước chân lên tàu. Khi tôi từ giã *Các-nương*, tôi nói với nàng rằng :

— Đến chiều !

Nàng không trả lời. Đã một lần tôi cũng nói câu ấy, nàng không trả lời, mà bác còn nhớ đêm hôm ấy *đợi G.*, bà trước ở lại nhà nàng ; nhưng cái thời hãy giờ đã lâu lắm, đã dường như không còn ở trong trí nhớ của tôi nữa Tôi có sợ điều gì, bắn khoăn phải là sợ *Các-nương* không thật tiếc với tôi.

Tôi đến *Ba-lê*, chạy ngay lại nhà *Bay-đăng* để nói với mụ về chơi với *Các-nương*, tôi mong rằng cái trò khôn nhanh nhẹn và cái tính vui vẻ của mụ sẽ khuây giải được nàng. Tôi vào nhà mụ không để cho ai báo trước ; tôi thấy mụ đang trang điểm. Mụ ra đáng lo lắng mà hỏi tôi rằng :

— A ! *Các-nương* có cùng đi với anh chăng ?

— Không.

— Nàng mạnh khỏe ?

— Nàng mệt.

— Nàng không đến hay sao ?

— Nàng phải đến đây à ?

Mụ *Bay-đăng* đỏ mặt, có chiều lúng túng mà trả lời rằng :

— Tôi muốn nói : Anh đến *Ba-lê*, nàng không đến đây sao với anh hay sao ?

— Không.

Tôi nhìn *Bay-đăng*. Mụ cúi mặt xuống, mà tôi coi ý mụ như sợ tôi ở lại chơi lâu.

— Chị *Bay-đăng ơi*, tôi đến đây nói với chị, nếu chị không có việc gì thì mời chị về chơi với *Các-nương* chiều hôm nay. Chị bầu bạn với nàng cho vui, chị có thể nghỉ lại đấy được. Chưa bao giờ tôi thấy nàng như hôm nay, tôi chỉ sợ không khéo rồi nàng đau nặng.

Bay-đăng đáp :

— Chiều hôm nay, tôi ăn cơm khách không thể vào chơi với *Các-nương* được, nhưng mai tôi vào sớm.

Tôi mới từ-giã mụ *Bay-đăng*, mụ cũng ra đáng lo lắng như *Các-nương*. Tôi đến nhà cha tôi. Cha tôi nhìn tôi rất kỹ mà xem ý tôi, rồi bắt tay tôi nói rằng :

— *Ái-minh*, con đến thăm thầy hai lần, thầy rất vui lòng. Thầy dạm mong rằng con đã nghĩ lại như thầy vậy.

— Thưa thầy, chẳng hay con có được phép hỏi xem thầy nghĩ lại thế nào chăng ?

— Con này, thầy nghĩ rằng những lời họ mách thầy, thầy đã quá nghe lắm, thầy xin hứa sẽ hỏi nghiệt với con.

Tôi mừng rỡ mà hỏi to rằng :

— Thưa thầy, thầy nói thế nào !

— Thầy nói rằng làm trai đã lớn, thế tất phải có nhân-tình. Thầy mới đò là mấy bữa được rằng con chọn được *Các-nương* còn hơn người khác.

— Quí hóa thay ! Thầy làm cho con sung sướng biết đường nào!

Cha con tôi chuyện trò với nhau một lát, rồi ngỏ vào bàn ăn. Trong suốt bữa ăn, cha tôi thật là vui vẻ và tử tế với tôi. Tôi chỉ với về *Bưu-điện* để kể lại với *Các-nương* rằng cha tôi đã đổi ý. Chốc chốc tôi lại nhìn đồng hồ. Cha tôi nói :

— Con xem giờ đấy, con chỉ nóng ruột muốn từ-giã thầy ngay. Ôi, thiếu niên ! vậy ra các bậc thiếu-niên bao giờ cũng hỏ những mối ân-ái chân thật mà chuộng những mối tình đáng nghi-ngờ đó !

(Còn nữa)

ĐỒNG-HỒ
VỎ KẺN
BẢO HÀNH 5 NĂM
Máy chạy
151 nhất hạng
Có cả vòng đeo tay bằng giá rất đẹp
Mỗi cái kim mà viết dự quảng, đã xem giờ bao đêm
Giá . . . . . 5 $ 75
Bán ở hiệu :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Pho Pau. Bert. — HANOI
2009

Mũ áo đại trào

Ở hiện ảnh **THUỴ-KỲ** *số nhà 18 Rue de la Citadelle Hanoi mới có mũ áo đại trào mới may xong.*

Các quan mới mặng ân vũ lộ !!!

Nhân dịp nay các ngài nên sắm triều phục để ảnh làm kỷ-niệm. thì cứ lại hiện hiệu đã có sẵn sàng đủ cả mũ, măng. cán, đai mới tinh hảo, từ bát cửu phẩm trở lên. Như vậy thiết tưởng khỏi phiền hà các ngài phải mang mũ áo nhà lại. Vậy bản hiệu mong rằng các ngài sẽ chiếu cố cho,

Kính cáo,
THUỴ-KỲ.

HỠI KẺ PHẢI ĐAU

Này hỡi các người Nam-Việt, phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quán mà đã chữa thuốc không phải dường, hoặc là đã không chữa chưa nào cả. nay hỡi những người phải đau khi quán đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi ; nay hỡi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên hỏa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền về nhược tiểu. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu tuổi, phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người cứ hỏi hàng ! Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì mỗi tổ năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu đi, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nên cần phải không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy sở viết thư cho hiệu Bác-sĩ **MONTÈS** số 84 *Paul-Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ **BRONCHOSERUM** giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm. thì nông một thìa cáp, nông một lọ, thì lấy khăn mùn và bột đen.

BRONCHOSERUM
Một lọ. . . . 0 $ 90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá một chai là . . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ THU
Một lít. . . . . 12 f. 00
Bộ từ 1 $ 90 đến 2 $ 00 (tùy theo giá bạc khe Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. . . . . 4 f. 45
Bộ 0 $ 70 đến 0 $ 80
Sáu lọ. . . . . 24 f. 50
Bộ 3 $ 90 đến 4 $ 00

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ . . . . . 11 f. 50
Bộ 1 $ 70 đến 1 $ 80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA
Thuốc (máu-bổ) bổ huyết
Một lọ . . . . . 11 f. 40
Bộ 1 $ 80 đến 1 $ 90

CACHETS ANTIGRIPPES
Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa hay thường hay hại người bất là bệnh grippe. nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.
Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu về số người ai cũng biết tiếng.
Giá bán mỗi viên một hào
Cách dùng : cách 3 giờ đồng-hồ nông một viên rồi nằng nước rề nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Rồi nông ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì nông rồi nhiều nước nóng và ở người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.
Bào chế MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

Hội Khai-trí tiến đức. — Xin các ngài có chân hội-Khai-trí tiến-đức, khi đổi chỗ ở, làm ơn viết giấy cho tòa thư ký hội biết, để ngỏ khi có thư từ gửi cho tiện. Nếu không, cứ theo hiệu đề cũ thì hay lạc thư tứ.

Tổng thư ký hội-án.

Tiệc tiễn-hành. — Hồi 7 giờ tối hôm thứ bảy 18 Mars 1922, Hội Quảng-hưng-Long có đặt tiệc tại nhà ông Sơn-xuân-Hoan ở phố hàng Bè số 48, để tiễn ông Hoàng-kim-Bảng đi dự cuộc đấu-xảo Marseille, cả thảy có 40 ông. toàn là các nhà có chân hội cả. Tiệc rất là vui vẻ và khi *champagne* thì ông Nguyễn-ngọc-Sáng là chánh Hội-đồng kiêm soát thay mặt hội nói mấy lời trân-trọng chúc mừng ông Hoàng-kim-Bảng.

Ông Sáng nói xong thì ông Hoàng-kim-Bảng cũng nói mấy lời tạ các ông trong hội có bụng quá yêu mà đãi ông như vậy.

Ông nói rằng hội Quảng-hưng-Long ngày nay kể với các người buôn của người Việt-Nam thời đã vào hàng có tiếng là một hội vững bền. Từ đó đến nay càng ngày càng hưng thịnh, ấy chẳng những bởi một mình công của ông mà lại là bởi công Sơn-xuân-Hoan, ông Ngô-trí-Cần, ông Trần-gia-Thụy nữa. Cái kết-quả của hội ngày nay lại một phần về ông Hoan với ông Giao là hai ông ấy rất nhân cần, rất cần có Ông Bằng lại cám ơn ông Thung, ông Sáng, ông Thụy, ông Lân, ông Bức lợi đã giúp được nhiều việc đích đáng

Về việc buôn của hội thì ông Bằng nói rằng bây lâu nay nội hóa của ta xuất càng được nhiều hay ít, được thông đồng hay gặp không khoảng, thời chỉ biết đó mà thôi, chứ không biết những chỗ tiêu thụ là thế nào. Còn như ngoại hóa của ta buôn là phần nhiều đã có các đại công xưởng ở nước Pháp mà ra, mà xưa nay ta chỉ giao thông bằng thư tín mà thôi. Ngày nay ông được dịp vậy mà sang đến tận nơi để quan-sát và giao thiệp trực tiếp ngay với các nhà đại công-nghệ như vậy, chắc là ích lợi nhiều cho hội về sau lắm.

Sau hết ông nói rằng khi trở về, chắc thế nào cũng có những điều hay, mà tường tận cũng các ông trong hội.

Khi ông Bằng tạ xong, thì các hội-viên chuyện trò tiếp-tân biệt lý làm vui vẻ. Mãi đến 12 mới tan.

Cải-chính. — Bữa tiệc tiễn hành M. Nguyễn-văn-Hoàn, bị đi trì-huyện Đường-an hôm thứ sau 1/ Mars mới rồi là do những ông bạn thân của ông Hoàn mừng, còn bài hát đăng ở dưới là của M. Nguyễn-văn-Nghị cùng làm một phòng giấy với ông Hoàn đặt ra, chứ không phải là của các anh em đồng-sự.

Vậy xin cải-chính lại cho đúng.

Một người làm việc ở phủ Toàn-quyền lại cáo

Việc chợ gỗ tại Bái-thượng. — Sông chu tại Bái thượng đến cuối tháng này sẽ đặt cái học xây cuối cùng, vậy kể từ ngày 25 Mars trở đi, việc vận tải ở Sông chu sẽ phải đình lại. Các bè gỗ kể từ ngày ấy, công không được chở nữa. Khi học xây đặt xong rồi thì lòng sông sẽ chứa ra độ bốn thước ngang để cho các thuyền đi lại được.

Ngạch học-chính. — M. Dương tự-Hường, có bằng Sơ-đẳng tiểu-học, mông bổ giáo học tập sự.

MM. Phạm-hữu Tăng, Đặng-mậu-Kiên, có bằng Sơ-học tốt nghiệp, mông bổ tự giáo tập-sự.

Mme Nguyễn-thị-Giự, trợ-giáo tập-sự trường Nữ-học Hàm-long, được phép nghỉ dưỡng bệnh một tháng, lĩnh cả lương, kể từ ngày 10 Mars 1922.

Ngạch tòa sứ. — M. Nguyễn-hữu-Liễn thư-ký tòa sứ Hà đông, được phép nghỉ ba tháng, tháng đầu cả lương, hai tháng sau nửa lương.

M. Nguyễn-trí-Trung thư-ký hạng năm tại phủ Thống-sứ, nay đề thụ quan Toàn-quyền bổ dụng.

M. Nguyễn-trọng-Dzĩnh, thư-ký thượng-hạng hạng tư, hết hạn nghỉ, bổ vào tòng sự tại phủ Thống-sứ.

M. Vũ-văn-Giao, ký-lục Thái-bình, nay thì thụ quyền quan chánh sở Một-thám Bắc-kỳ bổ dụng.

Ngạch trợ-tá. — M. Trần-huy-Định, huấn-đạo trợ tá huyện Ân-thi, được phép trở-sinh.

Ngạch hội họa. — M. Vũ-văn-Phẩm, hội họa thượng hạng hạng tư, kể từ ngày 1er Mars 1922 thì thuộc quyền quan đốc-lý Nam-định bổ dụng.

Ngạch cô đỡ. — Cô đỡ thực thụ Ng-thị-Đắc, tòng sự tại Hòa-bình, nay đổi đi Phúc-yên.

Cô đỡ Đỗ-thị-Hợp đổi thay cô Đắc, Cô đỡ Phạm-thị-Khiêm, ở Phú thọ, đổi đi Yên-bái.

Cô đỡ Phạm thị-Quế đổi đi Phú-thọ

Ngạch mật-thám. M. Bùi-văn-Khê, mật-thám tập sự, thăng mật-thám hạng ba, kể từ ngày 16 Février 1922.

Cấp học bổng — Cấp mỗi tháng 4 p. học bổng cho cậu Trần-v. Chính học-trò trường Mỹ-lộc (Nam định).

Cấp mỗi tháng 3 p. học bổng cho cậu Phạm-duy-Tư, học-trò trường Cao-bằng, kể từ ngày 1er Mars 1922 cho hết niên-học này.

Cấp mỗi tháng 6 p. học bổng cho cậu Đào-văn-Ngôn, con quan châu-ấy Phong-thọ (Lao-kay) để học tại trường Bảo-hộ.

Tòa án Đại-hình — *Việc giết người khách ở Kiến-an.* — Chiều hôm thứ bảy, tòa kết án phạt Nguyễn-văn-Bộ. Nguyễn-văn-Vây, Hoàng-v-Ín tức Yên, Hoàng-văn-Cam khổ-sai chung thân, tên Phùng-văn-Mép 20 năm khổ sai, tên Cao-xuân-Trương 10 năm khổ sai, và 250 quan, tên Phạm văn-Chúc 8 tháng tù và 50 quan và tên Hoàng-văn Phương 6 tháng tù và 50 quan.

Tòa án Trừng-trị — Sáng hôm nay tòa án Trừng-trị xử những việc sau này :

Việc ăn cướp đường. — Nguyên ngày tháng chạp năm ngoái, vào hồi 2 giờ sáng, một người hàng thịt tên là Ng-thị-Hai ở phố hàng Đậu đi xuống Lò-lợn để lấy thịt về bán ở chợ. Khi đi đến sau nhà bát Tây thì có một lũ côn-đồ chạy ra cướp lấy, vật xuống đường, đề ra đánh và lấy mất 38 đồng và các đồ nữ trang, tất cả đáng giá là 82 đồng. Sau người nhà cũng đến bóp hàng Trống trình thì bắt được tên Ng-v-Đào, Ng-v-Nhân và Ng-v-Nhật can về việc ấy. Người mất của nhận mặt được ba tên ấy, song hỏi thì chúng chối không nhận lẽ gì.

Tòa phạt tên Ng-v-Đào, Ng-v-Nhân và Ng-v-Nhật mỗi tên 2 năm tù và khi hết hạn tù thì bắt hai tên phải đi biệt xứ chung thân, vì ai tên ấy đã can án nhiều lần.

Cái ngạn có bạc. — Vũ-gia-Sỹ làm thư ký thế quỹ cho công-ty Xe-điện Hanoi vì thua bạc ăn cắp đến của công-ty ấy 2 000 đem giả nợ. Sau hôm phải bắt thì người nhà đã đền được 1.000 đồng rồi, còn bao nhiêu xin khất đến nốt

Tòa phạt Vũ-gia-Sỹ 2 năm tù và 25 quan và trả lại phải bồi thường cho công-ty ấy 1 183 p. 07 và bắt phải giả cả tiền lãi đồng niên 8 phần kể từ ngày án cấp tiền cho đến hôm 19 Mars 1922.

Đánh đòn thủ. — Nguyễn cậu Lê-văn-Can 15 tuổi, là học-sinh trường Bảo-hộ, một hôm có hồi mượn cậu Dương-Thọ là bạn học quyển tự-vị tiếng Pháp dịch ra tiếng Annam. Cậu Thọ không cho mượn. Cậu Can lấy điều lấy làm hiềm, đến chiều tối biết cậu Thọ đi chơi cầm bơi chèo và bèn đón đường để đánh. Lúc thấy cậu Thọ đương đi ở đường Huế về nhà, cậu Can cầm bơi chèo ra đánh hai cái vào mặt rồi lấy bèn đánh vào mồm gãy mất mấy cái răng. Quan thầy thuốc khám cậu Thọ rồi cho giấy nói răng vì trận đòn ấy yếu đi nhiều mà học hành cũng phải kém đi không được bằng trước.

Luật-sư bên nguyên xin Tòa bắt người bồ để ra cậu Can phải bồi thường cho cậu Thọ 1000 đồng.

Tòa hoãn việc này đến kỳ sau mới tuyên án.

Mông thưởng vì việc quốc-trái. — Những người có tên sau này đều được thưởng vì có công cổ động việc quốc-trái năm 1922.

Tăng cửu phẩm bá hộ (9-2)

MM. Ng-văn-Yết, Ng.-văn-Bình, Ng.-xuân-Trọng, Phạm-ngọc-Nhan, Ng.-hữu-Tước, Lê-bá-Kiên, Vũ-đình-Chiêu, Ngô-quang-Sủ, Phạm-văn-Thang, Ng.-văn-Kiên, Ng.-văn-Lạc, Ng.-hữu-Chan, Ng.-văn-Luận.

Tăng cửu phẩm văn giai (9 2)

MM. Ng.-huy-Sĩ, Ng.-oanh-Khiên, Ng.-đình-Toán, Nguyễn-v.-Trương, Đoàn-Thinh, Ng.-khắc-Nha, Trần-v.-Thuật, Lý duy-Huề, Chu-thế-Hưu, Ng.-công-Tạ.

Hàn lâm viện đãi chiếu (9 2)

M. Trịnh-văn-Linh.

Tinh binh chánh đội trưởng suất đội (6.7)

M. Ng.-như-Thanh.

Chánh bát phẩm đội trưởng (8-1)

MM. Dương-danh-Gia, Ng.-hoàng-Chi, Đỗ-Dang.

Tăng bát phẩm đội trưởng (8-2)

M. Bùi-văn-Minh.

Chánh cửu phẩm đội trưởng (9-1)

MM. Ng.-viết-Nẹp, Dương-v.-Vân, Bùi-viết-Lung, Vũ-Sinh, Lê-v.-Hiếu,

Tăng cửu phẩm đội trưởng (9-2)

MM. Bùi-văn-Lê, Ng.-văn-Chinh.

Nhận thực đối. — Chiếu theo tờ ủy của quan Thống-sứ Hanoi, sở Một-thám đã tra xét thêm về việc Bayard Conjendassamy nhận thực đối hai đứa trẻ làm con mình.

Bạc-giả. — Chiều theo tờ ủy của quan Dự-thẩm Hanoi, sở Một-thám đã xét về việc làm bạc giả.

Đã quên rồi à ? — Đêm nọ tối đi chơi, ở phố hàng Đào, đương đi thì thấy hai chàng công tử bột, một chàng vận Tây phục, mũ dạ, bóp méo chỗm, áo dạ quần nâu, giầy vàng trở hoa trắng tay cầm gậy song mùi vàng, một chàng mặc Nam phục, khăn lượt, áo sa-tanh, khuy đá xanh, giầy gia định, bí tất trắng. Hai chàng đương theo một á trục đôi mươi. Đương tán thì thấy hai chàng sực lúi lại mà thì-thầm bảo nhau rằng : chết ! câu chuyện hàng Vôi bọn ta đã quên sao ? Nói vậy rồi hai cậu lăng quanh bỏ Hoàn-kiếm mà cút mất !

Các cậu Bột độ này nghe chừng cũng đã bớt ngôn trên hoa gheo nguyệt được ít nhiều. Cái bi-kịch ở « sâm » hàng Vôi cũng là một bài răn các cậu rất công hiệu vậy.

D. m. Hứa lai cảo

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Đòi chỗ ở. — Ở xóm Bình-khang, Cánh-gà và quán Bà-mau đã nhiều lần xảy ra những câu chuyện rom rác tai quan, như là ả này phỏng tỉnh nhân của ả nọ, thị kia xoáy quần áo của mẹ dần, quan viên say sưa, làng chơi hát bừa, v. v , luôn luôn kiện cáo ở cửa công, mà tệ nhất là ở huyện nào, đêm nào cũng trống phách đến 4, 5 giờ sáng, kẻ lui người tới suốt năm canh, như thế thực rất ngán trở cho việc tuần phòng ở những nơi hẻo lánh, quan trên thấy thế đã nhiều lần trách quở, mà các người chủ trương những nhà hát đó vẫn không lấy làm điều, nên nhân việc đêm thứ tư trước, một anh kép biết thóp một thị phải đi hát đám, có gửi à kia ở nhà mình tiền, đang đêm vào lấn lưng dịnh lấy, nhưng tìm đâu cũng chẳng thấy thì ngờ à đấu kín, bèn sử soạng quả lắm, bóa à thức giấc, rồi thành ra tọ tiếng đánh đấm nhau và đưa nhau xuống đồn thưa gửi. Lại cũng đêm ấy, bấy giờ đã vào quá ba giờ sáng, quan đi tuần đến xóm Cánh-gà, thấy nhà kia còn trống phách ca hát rầm rĩ và hai ba nhà nữa ấm-ập những mặt làng chơi mồ phạm, nên sáng ngày hôm sau quan đốc lập thực hệ lịch cho đi hỏi số á đào từng nhà và hẹn cho trong 48 giờ phải đưa nhà đi ngay, bằng không các ả sẽ phải ghi tên vào sổ đoạn trường có chụp ảnh và đi phiên như chị em xóm khác vậy. Ôi tin đâu sét đánh ngang tai, mấy hôm nay, chị em buồn rầu ủ-rũ, tiếc-thiếch lối thôi, kẻ khâu gói, người tối xênh, lục lũng đồng tây để tìm nơi trú đậu, trông rất thảm và đáng thương lắm ! Nghe đâu họ lại qui ở phố ngang kia cũng gần phố Đinh mười sáu nhà cả thảy. Như thế thì làng chơi ta phiền nhiễu cũng không đến nỗi bàng khuâng mất như lạng vàng đâu mà lo.

N. Q. lai cảo

BẮC-GIANG

Hàn-thử-biểu ở nơi rừng rú. — Trong bài này đăng ở số báo 1493 có câu « *bảng phiên gỗ* » vì chữ *bảng* mất dấu huyền thành ra chữ *bảng*, nên sai nghĩa Vậy nay cải-chính lại cho đúng.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Bị xe hỏa đụng phải. — Cách vài hôm nay có một người đàn bà độ 53 tuổi, tên là Ng-thị-Ủi ở làng Văn-trung, thuộc huyện Đông-sơn, đi tới con đường gần lò Lợn thì gặp xe lửa vừa tới, nàng vì điếc nên không nghe thấy tiếng còi, nên bị xe đụng phải, nhưng mà cũng đại phúc chỉ rập sọ và sai cái cánh tay mà thôi, chứ không chết, đã đem ngay vào nhà thương thì quan thầy thuốc đã gắp những mảnh xương rập nhỏ ra, và buộc thuốc cho, có lẽ cũng không đến nỗi chết.

Xuýt chết vì đốt pháo lối. — Bùi-văn-Thường, 25 tuổi ở làng Cát-xuyên, phủ Hà-trung, nhân làng có vào đám, chàng ta có làm pháo lối để đốt, có một cái đốt rồi mà mồi không thấy nổ, chàng ta bèn cúi xuống cầm lấy cái pháo mà thổi xem còn lửa hay không, nhưng không ngờ lúc vừa ghé mồm vào thổi, nó nổ một cái làm cho ngã ngửa ngoài ra, mặt bị lửa xì ra sưng vếu lên, bàn tay bị toạc xẻ ra, và cái lỗi lại chạy qua hệ nang làm cho toạc ra một miếng to may mà nó chệch xuống một chút nên chỉ bị toạc ra và đau, chứ nó lên trên tí nữa thì đã hỏng vì chân sưới rồi.

Sự chơi pháo lối đã xảy ra nhiều lần thiệt đến tính mệnh mà lạ cho người mình hay chơi những cái cái oẳm vô ích, thiết tưởng sự ấy nên cấm đi là phải

BÌNH-ĐỊNH

Sang Pháp. — Ở tòa Sứ Qui nhơn có chỉ trạch hai viên thông-phán sang dự cuộc đấu-xảo Marseille.

Hôm tháng trước đã có M. Bửu-Phủ đi rồi. Nay đã có lệnh đòi M. Trần-Bức là thông-phán thượng hạng lại kinh ; để theo hộ-giá Hoàng-thượng sang dự-lịch bên qui-quốc, cùng dự cuộc đấu-xảo

Phiên chợ Gò-chàm. — Trong tỉnh nếu tuy có nhiều phiên chợ, nhưng trong lại có phiên chợ Gò-chàm là có tiếng hơn cả. Chợ đó thì một năm cũng có nhóm nhiều phiên, phiên nào kẻ mua bán tựu hội cũng đông, hàng nội-hóa đem ra bán cũng đủ thức, nào cây gỗ, cây bừa, cối đám, cháy giã, thùng mủng, nong nia, nào nồi đồng, mâm thau, tam

(Xem trang thứ tư).

ANNONCES LÉGALES

ĐÔNG-PHÁP TƯ PHÁP-VIỆN

Trích lục bản án tòa Phúc-thẩm tại Hà-nội (Bắc-kỳ)

Tòa án Phúc-thẩm xử về việc hình tại Hà-nội làm tờ thẩm-định như sau này :

Một đăng là tên Nguyễn-văn-Hiếu, 42 tuổi, nghề bán sữa, bố mẹ không biết tên, sinh ở Giao-nhan (Phúc-yên) ngụ tại Yên-phụ, huyện Hoàn-long, tỉnh Hà-đông, có vợ và 5 con, không biết chữ, trước chưa phải can án lần nào, không phải giam, là người khăng cáo cái án của Tòa sơ Hà-nội làm tại ngày 17 tháng mười năm 1921 phạt tên ấy một tháng tù và 100 quan tiền phạt và phải chịu lệ phí về việc phạ sữa, và đã sức-yết trích-lục án ấy lại cửa nhà tên Ng.-văn-Hiếu và phòng Thương-mại và đăng vào nhật-trình « *Avenir du Tonkin* » và nhật-trình « *Trung-Bắc tân-văn* » chiếu như điều thứ 1 và 3, đoạn thứ 1, 6 và 7 trong luật ngày mồng 1 tháng 8 năm 1905 mà ngài-định quan Toàn-quyền Đông pháp ngày 15 tháng 12 năm 1905 đã tuyên bố và theo điều 463 trong luật hình.

Tên Nguyễn-văn Hiếu đã chính thân ra tòa và có ông luật-sư Bona ở Hà nội nhận cãi cho.

Đăng khắc là quan Chưởng-lý tòa Phúc-thẩm ở Hà nội.

Nhời thẩm-định của Tòa Phúc thẩm

. . . . . .

Bởi các lẽ ấy,

Y bản cái án bị kháng ;

Phán rằng án ấy sẽ xuất ra đã hiệu-lực để thi hành theo như hình-thức và án-văn ;

Bắt đứa phạm phải chịu lệ phí ở Tòa-sơ là 4 p. 28 và ở Tòa Phúc-thẩm là 5 p. 41, không kể tiền án văn này và giấy sau.

Nếu không giả thi chiếu luật bắt giam mà theo hạng ít nhất.

Đứa phạm là người An-nam và không biết nói tiếng Pháp thì đã có ông Hà-quang-Bình là thông-ngôn tuyên thệ đứng thông-ngôn.

Làm và xử ngày 22 tháng 11 năm 1921 tại phòng thứ nhất tòa Phúc thẩm Hà-nội (Bắc-kỳ) có quan chánh tòa là ông Guiselin, quan tham-tụ ghi là ông Collet và ông Banrens, quan phó chưởng-lý là ông Baurayne, và viên lục-sự là ông Godefroy.

Ông Guiselin, Collet, Banrens và Godefroy đã ký tên.

Trích-lục đúng như án.

Viên quyền chánh lục-sự tòa Phúc-thẩm
Ký tên : De Condinguy
và đóng dấu.

Duyệt y tại phòng quan Chưởng-lý quan thay quan Chưởng-lý
Quan phó Chưởng-lý
Ký tên : ABOR và đóng dấu.

PHÒNG - THĂM - BỆNH
CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thường thú đi sách làm Bắc chữa bệnh-tình, Nguyên chuyên về người thăm tại bệnh-viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Said Ai cần gọi.
Ngoại khoa bệnh-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu bệnh giang mai
Phòng thăm bệnh tại **HƯƠNG GIA-LONG, 32.**
KHÁM BỆNH : Gió 2 đồng một lần
MIỄN.

CÁC CUỘC ĐI XEM
SÁN-NHIÊN
Tối thứ hai :
QUẢ NGỦ QUAN
TRẦM LỤC TƯỚNG
Là một tân tuồng mà bạn hát của bản hội luyện lập đã thành thuộc,
Tối thứ ba :
KIM, VÂN, KIỀU
(Hồi I)
Tích này đã là một tích chèo rất hay, chắc liệt-qui cũng đã thừa chi biết. Nay xin chia cảnh đoạn phân minh cho được vui thêm.

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)
Tuần lễ từ thứ tư 15 đến thứ ba 15 Mars 1922
Ba buổi ban ngày thứ năm về chủ nhật chớp tức 5 giờ chiều, thứ bảy 3 h. 30
CHƯƠNG-TRÌNH
THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
Các việc lớn trong thế giới
" MATHIAS SANDORF "
Chia làm 9 nỗi
Rất gian-nan, rất hay trích ở tiểu-thuyết của Jules Verne
KỲ NÀY CHỚP HỒI THỨ HAI

NGHĨA VỤ CỦA KLIVERS BÁC-SĨ
Phim dành rất mệ thuật giải bản hồi của **M. Georges Buysleulx**

XIN XEM CHO KỸ
Phần nhiều các qui-khách xem kiểu thấy có đăng các cuốn sách gì hay-hay, đến khi đề mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm, ra không đặt được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài-tha rằng đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :
« Nhà Bán-thuốc Ed Kontès số đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 84 Hanoi,
Nay kính,
Ed. Monrès,
84, Rue Paul Bert Hanoi.

NHÀ BÁO MỚI
Số giấy nói 322
Nhà ba mũi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giống rằng « M. Tạ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.
Qui-khách muốn thuê, xin mới đến bản-hiệu nhà Ba Mũi, ở phố hàng Lọng, số 46, (Route Mandarine).
Có đóng các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa đồ xe.
Nay cáo-bạch
Tạ-duy-Tư, M. Tạ-duy-Tư

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-postes)
Nhiều ông gửi tiền trả báo-quán bằng con-niêm, sự ấy, thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trả ra những tiền đó rồi ở, còn thì bản-quán không nhận liền gì trả bằng con-niêm cả.

Document Etat Hung Chu Nhiệm Kỳ 1951-1952 Không Phải Chữ Ký Bản Quyền Tại Pháp

sự ngũ sự, đủ các vật dụng trong nhà. Còn vật thực cũng không thiếu món chi, nói tóm một lời: ai muốn dựng nên một gia-thất cho hoàn toàn, tới đó mà sắm thôi là đủ cả.

Mỗi phiên chợ thì nào kẻ Tam-thuộc, người Bông-sơn đến, người Quảng-ngãi cũng có vô bán mua tại đó.

Nhưng mà có mấy phiên chợ lớ, tháng chạp, thì lại càng bán đã thức và nhiều hơn hết, kẻ đi mua bán lại càng đông đẫn hơn nữa, lúc đó lại thường nhóm luôn suốt đêm. Cũng vì đó mà giá hàng hóa đắt gấp tam gấp tứ ngày thường, làm cho sự mua bán rất là khó, mà khó cũng phải mua, vì không mua đó lại khó mua đâu. Như mấy phiên tháng chạp mới rồi đây, một cặp nón Gò gắng bồi giá bao nhiêu thì họ thách ngay 40 p ! Thế thì có bán cũng 15, 18 đồng, mọi vật đều thế cả.

Phỏng ước rằng chợ đó lập thêm nhiều phiên lúa trong một năm,...

Lại mỗi phiên đổi đi mỗi chỗ, hoặc kỳ này nhóm ở vườn Tam-thuộc, thì kỳ sau nhóm ở Bông-sơn. Có vậy hàng hóa mới tiêu thụ mạnh hơn, và có lẽ rẻ hơn là một năm mới có một kỳ. Sự ấy chẳng phải là có ích cho người mua mà thôi đâu, song cũng là có ích cho người bán nữa ; vì được nhiều phiên chợ, thì trong năm sẽ tiêu thụ hàng mình được nhiều hơn. Nếu như đến một năm mới được một lần tiêu thụ, thì chẳng là làm cho cái nghề mình phải trù trì lơ lửng lắm sao.

Sự ấy mà có thấy như sở nguyện, thì cũng chỉ trông vào các quan bản tỉnh có mở lòng rộng rãi để lo lắng đến sự ích quốc lợi dân, thì mới có lẽ thành sự được.

Cũng có ngày sẽ thấy. — Mấy hôm nay đã thấy sở Công-chánh khởi sự đọn chỗ cho tàu bay tới đậu. Chỗ ấy ở làng Xuân-quan cách thành-phố Qui-nhơn chừng bảy ki-lô-mét.

Chỗ này thanh vắng không có nhà người ta ở đó là một gò đất lưu hoang, phía đông cận hải, còn ba mặt kia thì dãy núi bao bọc, tay thanh vắng mà cảnh tự nhiên có bề vui đẹp.

Mới khởi công phát dọn cây cối và san cho bình địa, mà thiên-hạ đã náo nức hỏi thăm nhau không biết bữa nào tàu bay lại.

Ấy lòng thiên-hạ ở đây còn mong cho được thấy tàu bay lắm.

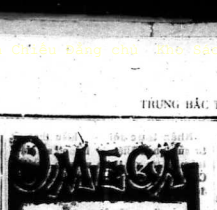
Đã sắp đến mùa gặt hái. — Độ này đồng điền nhiều nơi đã trổ màu vàng, còn các lò rèn cả ngày đông nức những người tới cắt chiếu cần lưỡi hái, thợ làm liên miên không ngớt, ấy là mùa sắp tới, lại đồng-điền nhiều nơi có bề khá lắm. Được mùa không chắc, chứ mất mùa chắc không.

SỞ ĐẠC-ĐIỀN TƯ
« 14, phố hàng Cá, Hanoi

MỚI IN XONG
Quyển ĐẠC-ĐIỀN-THÀNH-THƯỚC
Của ông Nguyễn-Cảnh,
Trắc địa kỹ-sư soạn
Rất có ích cho nhà làm ruộng
Giá 0$20, hàng sách nào cũng có bán
2188

MỚI SANG, MỚI SANG
Qui khách nên viết giấy về Hiệu NAM-THỊNH, số 6, phố Hàng Ngang, Hanoi mà lấy giá hàng, Bản-hiệu mới nhận được nhiều thứ laine may complets và pardessus, satin, cachemire, cùng các thứ hàng tấm khác, không kể xiết. Bản-hiệu xin tinh hầu các Ngài một giá đặc biệt.
MUA BUÔN SẼ CÓ GIÁ RIÊNG

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM »
Hà nội, ở phố hàng Trống.
Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Sà phòng (hất nhờn
CO BA
Dầu Nước xức dầu
PACHOD Frères & Cie LYON

HỮU-THANH TẠP-CHÍ
Luận lý. — Học-thuyết. — Kinh-tế — Thực nghiệp. — Văn nghệ
Mỗi tháng xuất bản hai kỳ
Chủ-nhiệm : Nguyễn huy Hợi
Chủ-bút : Nguyễn-khắc-hiếu
Quản-lý sự-vụ : Nguyễn-mạnh-Bổng
Mỗi quyển 0$25 Ba tháng 1$50
Một tháng 0.50 Sáu tháng 2.50
Hai tháng 1.00 Một năm 4.00
Báo quán: Số nhà 18, Phố Mã-vỹ
(Rue des Chapeaux N° 18 Hanoi)

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES
TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN
Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán ở vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố đấy.
Dù các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu
Bản-sạn thừa tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại dễ tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.
Có xe Ô-TÔ cho các quí-khách đi giờ, hoặc đi các tỉnh
Giây nói số : 280 — hoặc số : 150
Phụ quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2048

HỘI PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI
Số 7, cạnh trường Y-viện
CÓ BÁN: Hai cái nhà thật nguy kiến mới, số 39, phố Route-thanh định giá. . . . . 2.300$00
CHO THUÊ: Một khu đất rộng 2.046 thước vuông ở đường Bobillot.
Hội ấy lại chuyên trị đã lâu năm về nghề đóng xe rất tinh xảo. Hiện nay mới có thêm được nhiều kiểu tuyệt đẹp và thanh nhã. Hạng nào cũng có giấy cam-đoan chắc chắn.
Ai muốn mua gỗ tháng hay thuê tạm xin đến đó mà hỏi. Có bán đủ cả các vật dụng làm xe và tính giá riêng cho các hiệu buôn lại. 2026

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU (hiệu dâu nai)
Bệnh ban máu, kém máu, yếu đuối, đều là những bệnh người ta thường hay mắc phải, vì làm lụng quá hay lo nghĩ nhiều. Rồi tìm cho kém hẳn chân huyết đi mà chính chân huyết ấy cũng lại còn yếu đi nữa. Vậy ta cần phải bổ bổ ngay vào chân huyết, muốn bổ bổ cho chân huyết thì không còn thuốc gì hay bằng thuốc Dragées Rabuteau (hiệu dâu nai). Thuốc này vừa bổ vừa chống khỏi bệnh yếu đuối, mỏi mệt, xây xẩm, bao mộn sau khi mới khỏi bệnh sốt, bệnh sốt rét, những bệnh lâu năm.
Thuốc này làm cho chân huyết bình phục lại như thường và lọc cho huyết được trong trẻo. Đàn bà sau khi ở cữ mà dùng thuốc này thì cũng tốt lắm, bổ hết cả mọi đường hay sầu khổ.
Các ông bảo-sĩ đều bảo thuốc này là một thứ thuốc rất tốt để khỏi khỏi hẳn cả hàng nghìn hàng vạn người.
Ở các hàng bảo-chế lớn đều có bán cả. 2016

LỆ MUA BÁO
Xin nhắc lại để các ngài được báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các lệt qui ông nào mua thì gửi tiền cho ; bổ không có tiền gửi theo giấy mua thì báo quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN
133, Avenue Paul-Doumer à Haiphong

XƯƠNG-TÂN (PHOSPHATES) là một thứ bột vun lắm, giống màu rất tốt. Vun ruộng bằng XƯƠNG-TÂN thì lúa rất là tươi tốt, lại lợi lắm.
Hội chúng tôi tính nào cũng có người đóng ĐẠI-DIỆN
Ai muốn hỏi han gì, xin cứ gửi giấy cho chúng tôi tại Haiphong, 133, Avenue Paul Doumer (Phố Cầu-Đất).
Chúng tôi báo giá như sau này, hàng lấy tại nhà-máy ở Haiphong
23 $ 00 một tấn PR. 19/21. Thứ bột để vun ruộng chua.
22 . 00 một tấn PR. 5 Thứ bột này thích dụng để ruộng-chua, ruộng-ngọt 2076

SOCIÉTÉ ASIATIQUE D'IMPORT ET D'EXPORT
Số 21, Rue Jules Ferry, à Haiphong
CÓ BÁN: Vải, da, len, rượu vang, rượu sâm banh, rượu cốt phắc, các thứ đồ hộp, vân vân.
Ai muốn hỏi gì, hiệu ấy sẽ sẵn lòng trả lời và sẽ gửi ngay các mẫu hàng đi. 2075

NGUYỄN-HỮU-THU DIT SEN
HAIPHONG
CÁC ĐƯỜNG TÀU CHẠY SÔNG, BIỂN:
Tàu BẢO-THẠCH (JADE) chạy Hải phòng, Nam-hải, Bắc-hải, Hongkong
Tàu GIAO-CHỈ chạy Hải-phòng, Nam-định.
Tàu ĐỒNG-LỢI chạy Hải-phòng Nam-định.
Tàu TÂN-ĐỆ chạy Phà-lại (Sept Pagodes), Hải-dương.
Tàu CÁT-TƯỜNG chạy Hải-phòng Kiến-an.
Tàu CHAMPAGNE chạy Hải-phòng, Hongay.
Tàu ĐỆ-ĐỆ chạy Hải-phòng, Hải-dương.
Những hàng hóa thì phải sắp xuống tàu một giờ trước khi tàu khởi hành.
Ai cần điều gì xin hỏi tổng cục tại Hải phòng
Phố Bonnal số 61 — Phố Tourane số 9
TÉLÉPHONE N° 661 2011

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54
HÓA-HỌC CHẤT và các thứ thuốc bào-chế
THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt
THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ, đề chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai
Thuốc hiệu MONTÈS
thuốc uống = 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc xịt = 0 . 80 một chai
Mấy thứ bản-hiệu hay hơn:
Các thứ thuốc nước dùng lọ kiểu như các thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho-sirô SIROP PECTORAL, độc-cô, bổ-mũi.
Thuốc lao chỉ người làm công được thôi
Bromure
Bán cuộn và bán bao lớn
Bán cắt và bán lẻ
« THUỐC DÈRÉ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai rất là mau chóng và chắc. Dùng thuốc 914 rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng nên phải uống thuốc này thì mới chắc khỏi hẳn được! Thuốc này rất hay, rất quí; vì chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ cho người có bệnh.
Muốn dùng thuốc này trong một chương thì nên mua một chai lớn litre. Giá có 3.50 một chai.
Goutte « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị những bệnh đàn bà như: Kinh nguyệt không đều, hay ra khí hư khí hàn đau bụng, sinh non, băng huyết, sưng dái, sưng dương vật, v.v.
Goutte « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc bổ máu: bón đau-nhức, mỏi mệt không muốn làm việc gì; dùng thuốc này hay lắm!
BÔ BUỘC THUỐC
BÔ DÙNG VỀ VỆ-SINH PÔA-HỌC
ĐỒ MỔ-SẺ
Kính-ánh, đồ-ánh, thuốc-ánh hiệu LUMIÈRE và COUGLA và giấy-ánh, thuốc Citrate và thuốc Bromure
Bán cuộn và bán bao lớn
Bán cắt và bán lẻ
« THUỐC DÈRÉ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai rất là mau chóng và chắc. Dùng thuốc 914 rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng nên phải uống thuốc này thì mới chắc khỏi hẳn được! Thuốc này rất hay, rất quí; vì chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ cho người có bệnh.
Muốn dùng thuốc này trong một chương thì nên mua một chai lớn litre. Giá có 3.50 một chai.

N° 21

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Hàng-hiệu nói :

— Tôi xin hỏi thăm một lời : người đã quê ở *Giang-làng* thì lẽ thế nào cũng biết việc *Hoàng-phủ* nguyên soái đến hàng quân Phiên thế nào ? *Hoàng-phủ* công-tử chẳng hay bây giờ ở đâu ?

Hoàng-phủ thiếu-hoa nghe nói ngực nhiên, ngẫm nghĩ một chút, rồi đáp rằng :

Hoàng-phủ nguyên-soái là nhà quan gia, chủ-ý tôi không được quen biết, lẽ không hiểu chuyện.

Hàng-hiệu truyền cho người nhà đi sửa rượu để thết-đãi. Các người nhà lui ra. *Hàng-hiệu* thấy xung quanh vắng vẻ không ai, mới bảo *Hoàng-phủ thiếu-hoa* rằng :

— Làng tôi đây tên gọi *Tuấn-ngạn-thôn*, thuộc huyện *Bình-giang*. Tên tôi là *Hàng-hiệu*, tên tự là *Hữu-bạc*, làm trang-vũ-cử-nhân. Từ khi tiên Kinh thì hội không đỗ trở về, nhân có đi sắm của tổ phụ để lại, tôi lập làm đem cái của ấy mà cứu giúp những kẻ bị nguy-nan. Tôi trộm nghe tiếng *Hoàng-phủ* nguyên soái đỗ cao từ sớm, mấy lần binh Phiên, vẫn kinh phục là một bậc anh-hùng. Mới rồi thấy quan Khâm sai vẽ bình *Hoàng-phủ* công-tử, truyền yết ở các nơi đề nã-trốc. Tôi thiết-tưởng *Hoàng-phủ* nguyên soái để là bậc anh-hùng, đang làm chức nguyên-soái, đầu bị quân giặc bắt, cũng quyết không khi nào chịu hàng. Việc này chắc bởi địa phương quan đo thăm không thực mà mạo tấu đó thôi thật là đáng tiếc. Tôi trộm gì được *Hoàng-phủ* công-tử tôi đây, cùng tôi đi đánh Phiên, để sau này cứu lấy *Hoàng-phủ* nguyên soái, khiến lẽ trung-lương khỏi phải sự oan khổ.

Hoàng-phủ thiếu hoa nghe nói động lòng, cả mừng, tới nước mắt khóc *Hàng-hiệu* nói :

— Tôi trông ngài tướng-mạo khôi-ngô, giống hình vẽ *Hoàng-phủ* công-tử lắm, nay lại thấy ngài động lòng mà rưa nước mắt khóc, có lẽ đích là *Hoàng phủ* công-tử rồi ! Nên phải thì xin ngài cứ nói thực, không can chi mà giấu-diếm, tôi đây thật sẵn lòng cứu giúp.

Hoàng-phủ thiếu-hoa hai hàng nước mắt chảy xuống dòng dòng, rồi sụp lạy mà thưa rằng :

— Tiền-đệ đây chính là *Hoàng-phủ thiếu-hoa*, ngài đã có lòng thương đến, vậy xin thưa thực.

Hàng-hiệu mừng lắm, vội vàng đứng dậy mà rằng :

— May sao lại gặp công-tử đây, nếu vậy thì thật là lòng trời !

Hai người cái chào nhau, rồi cùng ngồi uống nước trà. Khi người nhà dọn rượu, *Hàng-hiệu* sai người nhà dọn riêng một mâm để *Lã-trang* ngồi, còn mình ngồi uống rượu với *Hoàng phủ thiếu-hoa*.

Hàng hiệu hỏi :

— Chẳng hay lệnh-đường vì cớ gì mà thành ra cô-sự này ?

Hoàng-phủ thiếu-hoa thuật lại những việc tranh bôn công việc *Lưu-tiệp* tiến cử đi đánh Phiên cho *Hàng-hiệu* nghe. Lại nói :

— Việc này chắc là bởi *Lưu-tiệp* mạo tấu, nay tôi muốn tìm đến một nhà thân-thích để nương tựa, sau này thay họ đổi tên, tính nguyện đi theo *Hoàng phủ* công-tử rồi ! Nên phải thì xin ngài cứ nói thực, không can chi mà giấu-diếm, tôi đây thật sẵn lòng cứu giúp.

Hoàng-phủ thiếu-hoa hai hàng nước mắt chảy xuống dòng dòng, rồi sụp lạy mà thưa rằng :

— Tiền-đệ đây chính là *Hoàng-phủ thiếu-hoa*, ngài đã có lòng thương đến, vậy xin thưa thực.

Hàng-hiệu mừng lắm, vội vàng đứng dậy mà rằng :

— May sao lại gặp công-tử đây, nếu vậy thì thật là lòng trời !

Hai người cái chào nhau, rồi cùng ngồi uống nước trà. Khi người nhà dọn rượu, *Hàng-hiệu* sai người nhà dọn riêng một mâm để *Lã-trang* ngồi, còn mình ngồi uống rượu với *Hoàng phủ thiếu-hoa*.

Hàng hiệu hỏi :

— Chẳng hay lệnh-đường vì cớ gì mà thành ra cô-sự này ?

Hoàng-phủ thiếu-hoa thuật lại những việc tranh bôn công việc *Lưu-tiệp* tiến cử đi đánh Phiên cho *Hàng-hiệu* nghe. Lại nói :

— Việc này chắc là bởi *Lưu-tiệp* mạo tấu, nay tôi muốn tìm đến một nhà thân-thích để nương tựa, sau này thay họ đổi tên, tính nguyện đi theo *Hoàng phủ* công-tử rồi ! Nên phải thì xin ngài cứ nói thực, không can chi mà giấu-diếm, tôi đây thật sẵn lòng cứu giúp.

Hoàng-phủ thiếu-hoa hai hàng nước mắt chảy xuống dòng dòng, rồi sụp lạy mà thưa rằng :

— Tiền-đệ đây chính là *Hoàng-phủ thiếu-hoa*, ngài đã có lòng thương đến, vậy xin thưa thực.

Hàng-hiệu mừng lắm, vội vàng đứng dậy mà rằng :

— Công-tử tài giỏi như vậy, thật đáng là con nhà tướng !

Hai người trò chuyện cùng nhau, tâm đầu ý hợp, *Hoàng-phủ thiếu-hoa* nói :

— Đệ nay là người có tội, sáng mai đã xin đi sớm, nếu ở chậm lại, lỡ khi địa-phương quan đó biết thì thêm đi-lụy cho ngô-huynh.

Hàng-hiệu nói ;

— Hiệp nay quan quân đó tìm rất nhiều. Về ngô-huynh tướng mạo khôi-ngô trông đẻ nhận làm. Nếu ngô-huynh ra đường thì rất bị bắt mà thôi. Nhà đệ đây cách xa chỗ thành-thị, mà lại kín đáo, xin ngô-huynh cứ ở đây là hơn.

Hoàng-phủ thiếu hoa nói :

— Đa tạ cái lòng tử tế của ngô-huynh, nhưng sợ khi tiết lộ, thành ra đi-lụy đến cả qui-quyến. Vả vừa rồi đệ chỉ xin ngủ nhờ, mà bây giờ lại ở mãi đây thì tài nào người nhà không phải ngại-luận.

Hàng-hiệu nói :

— Khó chi điều ấy ?

Nói xong, liền rỉ ai sẽ dặn *Hoàng phủ thiếu-hoa* và bảo rằng :

— Sáng mai ngô-huynh cứ nhân thế thì tự khắc giữ kín được cho người nhà.

Khi ăn cơm xong, *Hàng-hiệu* sai người đưa *Hoàng-phủ thiếu-hoa* và *Lã-trang* vào phòng ngủ.

Lã-trang sẽ bảo *Hoàng phủ thiếu-hoa* rằng :

— Bường-nả xa-nôi, công-tử đi thế này thực có điều bất tiện. Tôi xem ý *Hàng-hiệu* đây là người chính-nhân ! Và lại có lòng tử tế mà giữ ta, ta nên ở lại là hơn.

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói :

— Ta cũng nghĩ như vậy.

Sáng hôm sau, *Hàng-hiệu* mới sang phòng ăn, bảo người nhà dọn xuống. Trong khi uống rượu, *Hàng-hiệu* và *Hoàng-phủ thiếu-hoa* cùng nhau kể chuyện, tỏ ra ý khẩn-nhau lắm, rồi *Hàng-hiệu* bảo *Hoàng-phủ thiếu-hoa* rằng :

— Sẽ đệ việc-vã, không có anh em chị em nào cả, bây giờ đệ muốn cùng ngô-huynh kết làm « Sinh tử chi giao », sau này phú-quí cùng hưởng, hoạn nạn cùng chịu, chẳng hay ngô-huynh nghĩ thế nào ?

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói :

— Đệ là bậc người giang-hồ lưu-lạc, ngô-huynh đây phú qui song toàn, nếu được cùng nhờ huynh kết làm anh em thì còn gì bằng nữa !

Hàng-hiệu mừng lắm, mời người nhà bày hương án, rồi hai người làm lễ kết làm anh em. *Hàng-hiệu* 21 tuổi làm anh, *Hoàng phủ thiếu-hoa* 15 tuổi làm em. Lại mời vợ *Hàng-hiệu* là *Tô-thị* ra để chào mừng. Từ bấy giờ các người nhà đều gọi *Hàng-hiệu* là « Nhị-lang », kẻ làm em công chỉ. *Hàng-hiệu* thấy *Lã-trang* là người thành thực, lại biết viết biết tính, cho nên sống đem việc nhà mà giao cho *Lã-trang* quản trị.

Hoàng-phủ thiếu-hoa luống những ấy-náy trong lòng, không biết. Đoàn phu-nhân và *Trường-hoa* thiên-thư bị bắt tiến kinh thì tính mệnh ra làm sao. *Hàng-hiệu* lại sai người nhà sang *Sơn-đông* đề đò-la về tin tức quân Phiên và *Hoàng phủ* nguyên soái.

Lại nói chuyện quan khâm sai giải Doãn phu-nhân và *Trường-hoa* tiểu-thư tiến kinh. Lúc đương đi qua *Thanh-châu* thuộc về *Sơn-đông*. Chỗ ấy có một người tên gọi *Xa-đức-sơn*, trên rải vẫn có một tay tướng giặc, tên gọi *San-lăng*. Hôm ấy *Sa-lăng* đem một tiểu-lâu-la ở trên rải xuống vớp phục tại trong rừng rậm, còn mình cưỡi một con ngựa đi ra đường cái, để đợi dịp xem có người tải buôn nào qua đây thì bắt lấy của.

(Còn nữa)